

MOLDOVA
2022

EVALUARE
PARTICIPATIVĂ

**Raportul de evaluare participativă,
ediția 2022, pentru refugiații, solicitanții
de azil și apatrizii din Republica
Moldova.**

Mulțumiri

Prezentul raport se bazează pe rezultatele evaluării participative efectuate de UNHCR Moldova în octombrie-noiembrie 2022 cu implicarea refugiaților¹, solicitanților de azil și apatrizilor. UNHCR este recunoscător pentru implicarea și sprijinul extins al partenerilor UNHCR, autorităților locale, organizațiilor societății civile și donatorilor. Dar cel mai important este faptul că UNHCR dorește să își arate recunoștința pentru rezistența și puterea persoanelor strămutate forțat, care continuă să ne împărtășească provocările, speranțele și îngrijorările lor zilnice.

Contactați-ne

Natalia Kropivka

Ofițer de protecție la nivel Comunitar
UNHCR, Moldova

Tel.: +373 68315796

Email: kropivka@unhcr.org

[FOTOGRAFIE DE COPERTĂ :]

Refugiată ucraineană și copilul ei la punctul de trecere a frontierei în Moldova. Sursa foto: ©UNHCR/ Caroline Bach, 2022

¹ În sensul prezentului raport, termenul „refugiați” include atât persoanele recunoscute ca refugiați sau cărora li s-a acordat protecție umanitară în temeiul Legii privind azilul în Moldova, cât și ucrainenii strămuți din Ucraina începând cu data de 24 februarie 2022 și al căror statut juridic în Moldova este în prezent controlat prin legea de urgență din țară.

Cuprins

Sumar executiv	4
Introducere	10
Constatări principale	12
Refugiați adulți	12
Persoane cu dizabilități	6
Persoane în etate 65+	9
Refugiații și solicitanții de azil non-ucraineni	12
Adolescenți și tineret	15
Apatrizi	18
Refugiați romi	20
Refugiați din regiunea transnistreană	23
Refugiați LGBTQI+	27
Recomandări	30

Refugiată ucraineană și copiii ei la centrul de cazare temporară pentru refugiați MOLDEXPO Chișinău, Moldova. Sursă foto: ©UNHCR 2022

Sumar executiv

Republica Moldova, un stat din prima linie în războiul din Ucraina, a primit aproape 750.000 de refugiați și resortisanți ai țărilor terțe (RȚT) în urma invaziei ruse în Ucraina la data de 24 februarie 2022. În timp ce majoritatea refugiaților au continuat să se deplaseze spre vest, în țările din Uniunea Europeană, peste 102.000 de refugiați ucraineni² și aproximativ 6.000 de resortisanți ai țărilor terțe au ales să rămână în Moldova, încercând să-și refacă viața în țara lor de refugiu până când vor putea să se întorcă acasă. Ei se alătură unui număr de aproximativ 750 de refugiați și solicitanți de azil din alte țări și aproximativ 1.900 de apatrizi care locuiesc în Moldova.

Cei care caută protecție în Moldova își aduc cu ei propriile capacități și nevoi. Antecedentele și profilurile lor sunt diferite. În ceea ce privește ucrainenii, 60% sunt femei, 39% sunt copii, iar 22% sunt persoane în etate. Printre ei sunt inclusiv persoane cu dizabilități, persoane LGBTQI+ și romi. Unii au suferit traume în țările lor de origine, iar alții au fost separați de familiile lor. Unii au doar studii elementare, în timp ce alții au studii universitare. Refugiații și solicitanții de azil non-ucraineni provin din peste 40 de țări diferite, inclusiv din Europa de Est, Africa, Orientul Mijlociu și America Latină.

² În sensul prezentului raport, termenul „refugiați” include ucrainenii strămutați din Ucraina începând cu 24 februarie 2022 și al căror statut juridic în Moldova este în prezent controlat de legea de urgență a țării și, de la 1 martie 2023, de regimul de protecție temporară. De asemenea, începând cu data de 31 decembrie 2022, au fost înregistrate aproximativ 3.190 de cereri de azil depuse de cetățenii ucraineni în Republica Moldova.

Pentru a oferi protecție și servicii eficiente celor care au nevoie de protecție în Moldova, este de datoria guvernului și comunității umanitare să înțeleagă și să analizeze corect amploarea experiențelor, contextelor și nevoilor celor care sunt aici. Ca parte a dialogului său continuu cu comunitatea refugiaților din Moldova, UNHCR a efectuat o evaluare participativă cu refugiați, solicitanți de azil și apatrizi în octombrie-noiembrie 2022, pentru a-și aprofunda înțelegerea cu privire la riscurile legate de protecție cu care se confruntă aceste comunități, a le afla care sunt capacitățile locale și a asculta soluțiile propuse de acestea. UNHCR, în coordonare și cooperare cu alte ONG-uri locale și internaționale, a efectuat în total 43 de discuții de grup (FGD) și o discuție semi-structurată, la care au participat peste 340 de persoane.

Aceste discuții au fost organizate pentru a le permite celor cu profiluri specifice să vorbească liber și deschis despre experiențele lor. Au fost organizate sesiuni separate cu femei și bărbați, persoane cu dizabilități, persoane în etate, adolescenți și tineri, etnici romi, persoane LGBTQI+, refugiați și solicitanți de azil din alte țări decât Ucraina, apatrizi și persoane apte de muncă. 73% dintre participanții la discuții erau femei, ceea ce reflectă predominanța factorului de gen a crizei refugiaților din Ucraina în general. Exercițiul a acoperit 15 raioane din Republica Moldova, inclusiv din regiunea transnistriană. Participanții au locuit în zone urbane și rurale, în centre de cazare de stat și private.

Refugiații, solicitanții de azil și apatrizii care au participat la evaluarea participativă au avut multe de împărtășit despre experiențele lor de până acum în Moldova, fiecare având păreri diferite cu privire la răspunsul umanitar pe aspecte de cazare, îngrijire medicală, educație și servicii sociale. Mai jos este prezentat un rezumat al constatărilor identificate în detaliu. Recomandările privind acțiunile care trebuie întreprinse de către guvernul Republicii Moldova, societatea civilă și comunitatea umanitară, inclusiv UNHCR, sunt incluse la sfârșitul raportului.

Evaluarea de mai jos este o imagine a nevoilor și capacităților. Se știe că acestea se vor schimba în timp și că comunicarea cu refugiații și alte persoane care au nevoie de protecție internațională trebuie să fie desfășurate în mod continuu. O evoluție importantă de la efectuarea evaluării participative a fost decizia Guvernului Moldovei de la mijlocul lunii ianuarie 2023 de a acorda protecție temporară (PT) ucrainenilor strămutați și anumitor resortisanți ai țărilor terțe din Moldova, în vigoare de la 1 martie 2023. Este o evoluție pozitivă, care va oferi ucrainenilor un statut juridic mai stabil în țară și oportunitatea de a se integra mai bine în societatea moldovenească. UNHCR intenționează să mai efectueze o evaluare participativă în vara anului 2023 pentru a înțelege mai bine impactul pe care l-a avut acest statut juridic asupra vieților refugiaților ucraineni din țară și aspectele asupra cărora mai este nevoie de muncă.

Rezumatul concluziilor

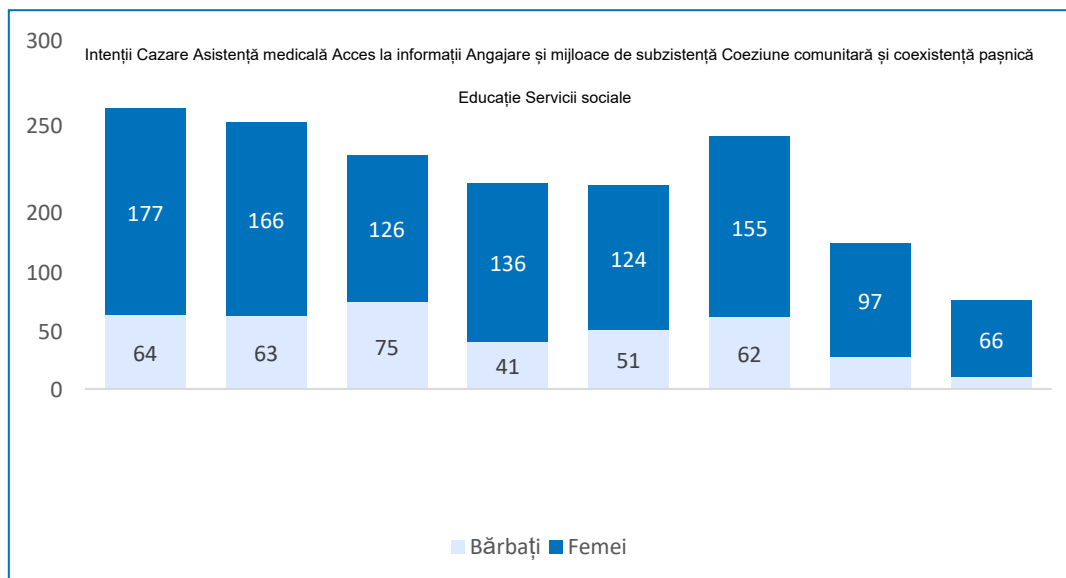

Figura 1. Defalcarea subiectelor propuse de participanții la discuțiile de grup în funcție de gen

Intenții

Un obiectiv specific al evaluării participative a fost acela de a înțelege mai bine intențiile refugiaților, solicitanților de azil și apatrizilor din Moldova, și anume de a se întoarce în țara de origine, de a continua să locuiască în Moldova sau de a se muta în altă țară. În special, toți participanții veniți din Ucraina au declarat că planifică să se întoarcă în Ucraina când războiul se va termina. Principala condiție pentru întoarcerea în țara lor este sfârșitul ostilităților.

Acestea fiind spuse, un număr semnificativ de persoane, în special cele cu copii și cele cu dizabilități, au declarat că pentru a se putea întoarce trebuie întâi de toate pusă la punct infrastructura socială de bază. Acest lucru sugerează că, pentru ei, șederea în Moldova ar putea fi prelungită. Aproape toți participanții au declarat că intenționează să rămână în Moldova cel puțin până la sfârșitul sezonului de iarnă. Câțiva participanți însă, în mare parte bărbați, planifică să plece în țările UE, pentru a găsi un loc de muncă și alte oportunități.

Spre deosebire de cei din Ucraina, refugiații și solicitanții de azil din alte țări, care locuiesc în Moldova de mai mulți ani, au declarat că planifică sau speră să rămână în Moldova pe termen lung, dorind să se integreze pe deplin în țară și să obțină cetățenia statului, dacă va fi posibil.

Incluziune

O constatare extrem de promițătoare din evaluarea participativă a fost că toți participanții, indiferent de trecutul și experiențele lor, au declarat că se simt în siguranță și bineveniți în Republica Moldova. Acestea fiind spuse, unii participanți, în general de etnie romă și persoane cu dizabilități, au relatat că au existat cazuri de neînțelegere între comunitățile

locale și cele de refugiați. Deși neînțelegerile s-au manifestat doar prin discuții ofensatoare, ele subliniază necesitatea de a rămâne vigilenți cu privire la relațiile dintre comunitatea-gazdă și refugiați și de a sprijini eforturile de coexistență pașnică și de incluziune ori de câte ori este posibil.

Bariere lingvistice

În ceea ce privește incluziunea, un obstacol în calea ei este limba. Deși în activitățile de zi cu zi participanții veniți din Ucraina pot comunica cu ușurință cu populația locală în limba rusă, apar bariere lingvistice în comunicarea cu tineretul. Adolescenții și tinerii au spus că au avut puține interacțiuni cu tinerii moldoveni din cauza barierei lingvistice. Limba a fost, de asemenea, identificată de tineri ca principalul obstacol în calea accesului la studii. Pe lângă obstacolele în calea coeziunii sociale, participanții la discuțiile de grup au remarcat, de asemenea, că incapacitatea lor de a vorbi limba română a fost un obstacol în calea accesului la locuri de muncă și mijloace de trai.

Având în vedere aceste constatări, facilitarea accesului la cursuri de limbă pentru refugiați și alte persoane, indiferent dacă sunt copii, tineri sau adulți, este o recomandare esențială în cadrul acestui raport.

Cazare

Locuința și cazarea au fost printre preocupările de bază ale participanților la evaluarea participativă. Preocupările legate de perioada rece a anului au ocupat un loc central. Toate persoanele au subliniat nevoia de îmbrăcăminte de iarnă și articole de uz casnic pentru perioada rece (pături groase, încălzitoare).

Deloc surprinzător faptul că preocupările legate de cazare au vizat adesea condițiile de trai ale participanților. Cei care închiriază unități de cazare private au fost în special îngrijorați de costul ridicat al utilităților și de capacitatea lor de a acoperi aceste cheltuieli suplimentare. Persoanele care locuiesc în centrele de cazare pentru refugiați (RAC) și-au împărtășit frustrarea cu privire la faptul că bucătăriile nu sunt echipate pentru gătitul în comun, subliniind importanța gătitului pentru eliberarea stresului și bunăstarea psihologică.

Acces la asistență medicală

Accesul la asistență medicală a fost citat de majoritatea participanților drept un aspect foarte îngrijorător. Un aspect pozitiv este faptul că serviciile medicale de urgență și primare au fost în general considerate bune și accesibile în Moldova. Accesul la serviciile medicale secundare a fost însă problematic, mai ales pentru cei care locuiesc în zonele rurale și în regiune. Participanții și-au exprimat îngrijorarea deosebită față de accesul la medicamente. Deoarece majoritatea participanților nu au avut acces la asigurări medicale, pentru ei, costul medicamentelor a fost mai scump decât și-au permis. Pentru cei din Ucraina, o altă provocare a fost faptul că unele medicamente pe care le puteau achiziționa în Ucraina în Moldova nu erau disponibile, ceea ce a stârnit îngrijorări cu privire la modul în care vor ține sub control bolile cronice și alte boli.

Angajare și mijloace de subsistență

Angajarea este adesea considerată o ancoră, dacă nu chiar o condiție prealabilă, pentru incluziunea socio-economică. În acest sens, sunt necesare mai multe măsuri. În ciuda eforturilor, puțini dintre participanții la discuțiile de grup au fost angajați oficial. Obstacolele citate au inclus percepția ucrainenilor de către potențialii angajatori ca oaspeți temporari în Republica Moldova, barierele lingvistice și accesul la rețelele de îngrijire a copiilor și de sprijin social. Acest lucru nu înseamnă că participanții nu lucrau. Unii au declarat că au fost angajați neoficial sau au lucrat la locuri de muncă sezoniere. Alții au declarat că au reușit să-și păstreze locurile de muncă în Ucraina, lucrând de la distanță. Pentru refugiații din alte țări decât Ucraina, dintre care majoritatea locuiesc în Moldova de mulți ani, preocupările legate de angajare au fost în mare măsură legate de lipsa oportunităților de suport pentru întreținere și de formare profesională.

Acces la educație

Părinții și copiii au subliniat constant importanța studiilor. Majoritatea copiilor ucraineni își continuau studiile în școlile ucrainene online, folosind laptopuri sau telefoane pentru a accesa cursurile. Întrebați de ce nu și-au înscris copiii în școlile locale din Republica Moldova, pe care copiii le puteau frecventa la zi, părinții au invocat cerințe birocratice și bariere lingvistice, precum și diferențe între programele școlare moldovenești și ucrainene. În regiune, unde școlile ucrainene puteau fi mai ușor accesate, înscrierea în școlile locale era văzută mai degrabă ca o opțiune. Părinții și-au exprimat însă îngrijorarea față de faptul că certificatele de studii eliberate de autoritățile *de facto* nu vor fi recunoscute în Ucraina, ceea ce i-a determinat pe mulți dintre ei să continue școlarizarea online a copiilor lor.

Copiii refugiaților din comunitatea romă au nevoi educaționale specifice. Conform spuselor copiilor și părinților lor, mulți copii romi nu știu să citească sau să scrie, în special fetele. Prin urmare, pentru a se asigura că copiii romi frecventează școlile locale și țin pasul cu programul, participanții au subliniat necesitatea unor cursuri pregătitoare și acordarea sprijinului la temele pentru acasă. Părinții au mai împărtășit că, din cauza lipsei de îmbrăcăminte și încălțăminte adecvată, în special a celor de iarnă, copiii lor nu au dorit să își continue studiile.

Acces la informații

Accesul la informații este o condiție prealabilă necesară pentru accesarea drepturilor și serviciilor. Cei care au venit din Ucraina cunoșteau în general principalele surse de informare privind serviciile din Moldova, inclusiv site-urile guvernamentale și ale UNHCR și centrele de apeluri (dopomoga.gov.md, Linia Verde, site-ul UNHCR). De asemenea, participanții au declarat că grupurile de ajutor de pe rețelele sociale, cum ar fi Telegram, Viber și Facebook, au servit și ele drept surse de informații utile și de încredere.

La fel ca în cazul educației, refugiații romi se confruntă cu obstacole majore în accesarea informațiilor. Potrivit spuselor mai multor femei rome refugiate în cadrul discuțiilor de grup, ele nu știu să citească, ceea ce face dificilă accesul la informații scrise fără asistență. În plus, în grupurile de refugiați romi mai tradiționale, femeile nu au telefoane mobile sau alte dispozitive care le-ar permite să acceseze surse informatice digitalizate. Pentru acești participanți, cele mai de încredere surse de informații și pe care mulți s-au bazat, au fost mediatorii comunității de romi care au interacționat cu ei în mod regulat.

Alte grupuri de refugiați și persoane de interes și-au exprimat, de asemenea, îngrijorări cu privire la accesul la informațiile specifice acestora. Cei care locuiesc în regiune au menționat că sursele importante de informații cu privire la serviciile disponibile refugiaților aproape că nu aveau informații despre serviciile disponibile în regiune. Reprezentanții comunității LGBTQI+ au constatat o lipsă de informații specifice LGBTQI+. Ca atare, aceștia depind în cea mai mare parte de ONG-uri pentru a le informa cu privire la drepturile și oportunitățile lor în Republica Moldova.

Accesul la azil și naturalizare

Spre deosebire de cei strămuți din Ucraina, refugiații și solicitanții de azil non-ucraineni trebuie să treacă prin procedura de azil pentru a beneficia de protecție în Moldova. Îngrijorător este faptul că unii participanți non-ucraineni la evaluarea participativă au menționat dificultăți în accesarea procedurii de azil pe Aeroportul Internațional Chișinău. Ei și-au exprimat, de asemenea, îngrijorări cu privire la durata și cerințele implicate în procesele de azil și naturalizare în general.

Recomandări

Raportul se încheie cu recomandări adresate guvernului Republicii Moldova, UNHCR, partenerilor din Forumul de Coordonare a Refugiaților (FCR) și donatorilor cu privire la acțiunile care trebuie întreprinse pentru a răspunde la problemele înaintate de participanții la evaluarea participativă. Acestea sunt defalcate pe domeniile problematice menționate mai sus. Multe dintre aceste recomandări au fost formulate de participanții înșiși, întrucât ei încearcă să găsească soluții la problemele și provocările cu care s-au confruntat. UNHCR face apel la toți actorii implicați în răspunsul la criza refugiaților să sprijine refugiații, solicitanții de azil și apatrizii în acest sens. Unele recomandări vizează probleme în diferite domenii, cum ar fi accesul sporit la cursurile de limba română, mijloacele de trai, educația și coeziunea socială. Importanța informațiilor – pentru refugiați și pentru furnizorii de servicii – este deseori abordată în recomandări. Toți actorii au un rol în asigurarea faptului că toate informațiile sunt corecte și sunt transmise tuturor părților interesate într-un mod ușor de înțeles și accesibil. Mecanismele de soluționare a reclamațiilor și de feedback trebuie, de asemenea, stabilite, monitorizate și luate în considerare de către furnizorii de servicii. În cele din urmă, unele dintre recomandări necesită fie finanțare externă, fie, eventual, modificări legislative. Rolul omologilor guvernamentali și al donatorilor este deosebit de important aici. Se speră că această evaluare participativă nu numai că va contribui la îmbunătățirea răspunsului la criza refugiaților în Moldova, ci și va promova o recunoaștere a refugiaților, solicitanților de azil și apatrizilor ca agenți de schimbare a provocărilor cu care se confruntă,

și nu numai ca beneficiari ai serviciilor furnizate de alții. UNHCR va lua măsurile necesare pentru a implementa acele recomandări ale raportului care intră în competența sa. Și îi încurajează pe alți actori să facă același lucru.

Copii din Ucraina și Republica Moldova care practică fotbal în cadrul UNHCR au susținut tabăra de instrucție organizată la Chișinău, Moldova. ©UNHCR/ Timothy Shoffner

Introducere

În conformitate cu abordarea UNHCR centrată pe oameni, UNHCR efectuează evaluări participative cu refugiații, solicitanții de azil și apatrizii în mod regulat, pentru a obține o înțelegere mai profundă a situației lor în țara-gazdă și a riscurilor în materie de protecție cu care se confruntă. Aceste evaluări periodice asigură faptul că cei forțați să-și părăsească casele și/sau apatrizii se află în centrul proceselor de luare a deciziilor privind protecția și bunăstarea lor. Având la bază o abordare bazată pe comunitate și pe drepturi, precum și un accent pe vârstă, gen și diversitate, evaluările participative implică un dialog structurat cu persoanele de interes. În timpul evaluării participative, UNHCR analizează preocupările și riscurile împreună cu refugiații, solicitanții de azil și apatrizii, învață despre capacitățile acestora și ascultă soluțiile propuse. Concluziile acestor discuții sunt apoi folosite de UNHCR pentru a-și programa protecția și răspunsul umanitar.

Exercițiul de evaluare participativă din 2022 în Moldova a inclus 43 de discuții de grup și un interviu semi-structurat cu 342 de persoane. Discuțiile au fost purtate cu persoane strămutate din Ucraina, refugiați recunoscuți și solicitanți de azil veniți din alte țări (de exemplu, Siria, Afganistan, Sudan, Federația Rusă) și apatrizi.

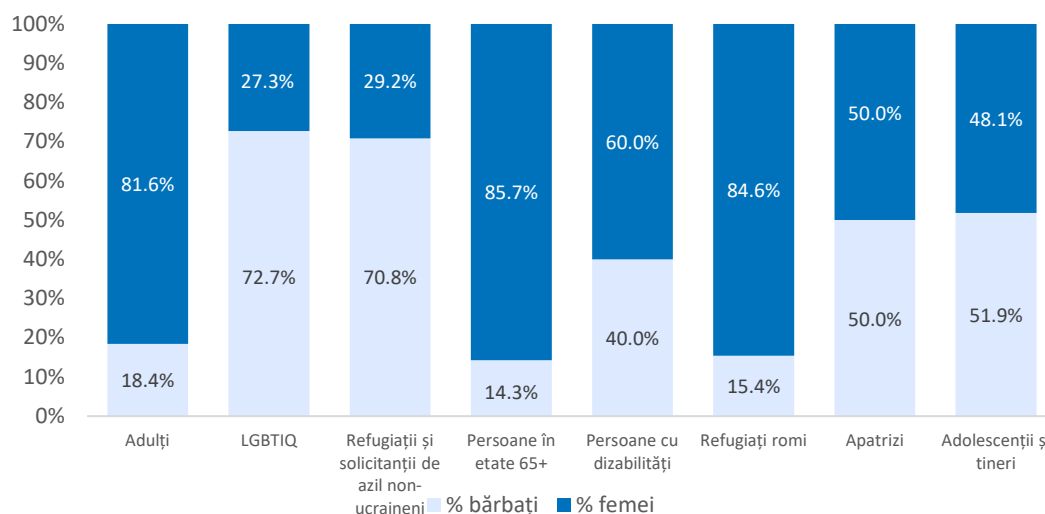

Figura 2 2. Defalcarea profilurilor de evaluare participativă în funcție de gen

Figura 2 reflectă reprezentarea participanților la evaluarea participativă pe gen și profil. S-au purtat discuții separate cu fiecare categorie de persoane, femei, bărbați, fete și băieți, în măsura posibilităților.

Discuțiile de grup s-au concentrat pe două subiecte: intenții pentru viitor și perspective de integrare locală. În cadrul acestor subiecte, facilitatorii le-au cerut participanților să-și împărtășească opiniile cu privire la probleme specifice, cu întrebări ulterioare direcționând fluxul conversației pentru a obține informații relevante. Această abordare a încurajat participanții să vorbească liber, identificând acele probleme de cea mai mare importanță pentru ei. Obiectivul a fost obținerea de informații de calitate care să poată fi apoi analizate pentru a înțelege mai bine situația fiecărui grup în materie de protecție, precum și pentru a identifica capacitățile și resursele din cadrul comunităților pentru a aborda provocările și riscurile de protecție identificate.

Constatări principale

Refugiați adulți

19 discuții de grup în zonele rurale și urbane

Numărul total de participanți: 190

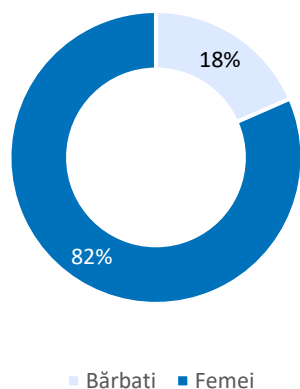

Figura 2 Defalcarea participanților adulți la discuțiile de grup în funcție de gen

Repere principale:

- Planuri de a rămâne în Moldova până când va fi sigur să se întoarcă în Ucraina;
- Nevoile și preocupările legate de sezonul rece;
- Preocupări privind accesibilitatea asistenței medicale de calitate;
- Bariere în accesarea pieței muncii

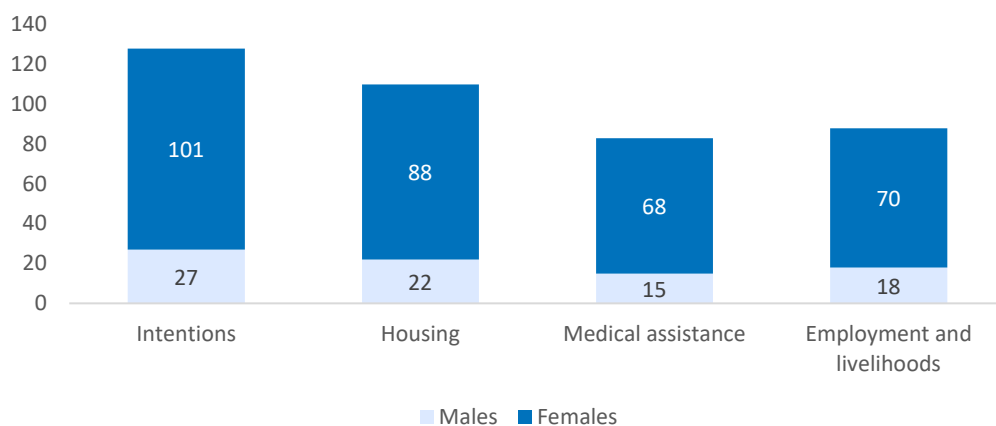

Figura 3 Numărul de adulți refugiați care și-au împărtășit punctul de vedere cu privire la subiectele de mai sus, dezagregate în funcție de gen

Intenții

În general, participanții la evaluarea participativă au declarat că au ales să locuiască în Moldova datorită faptului că au aici rude și prieteni, precum și culturii similare și limbii comune. Un alt motiv important menționat a fost proximitatea geografică a Moldovei de Ucraina: oamenii se simt mai bine din punct de vedere psihologic știind că nu sunt prea departe de casele lor și că își pot vizita rudele și casele din când în când.

În plus, participanții au declarat că costul vieții în Moldova este mai mic decât în oricare dintre țările UE.

Unii participanți, predominant bărbați, au declarat că intenționau să călătorească mai departe spre vest la un moment dat, pentru a găsi un loc de muncă în Uniunea Europeană sau în Statele Unite și pentru a-și întreține familiile. În ceea ce privește întoarcerea, aproape toată lumea și-a exprimat intenția de a se întoarce în Ucraina atunci când va fi sigur. Mai multe persoane care au copii, precum și persoanele în vârstă din gospodăriile lor, au menționat că atât siguranța, cât și reabilitarea infrastructurii de bază din Ucraina sunt importante pentru a putea reveni și a-și relua viața în Ucraina. Cei din regiunile Donețk, Mykolaiv și Herson au menționat eliberarea acestor teritorii de către ocupanți ca o altă condiție prealabilă pentru a reveni.

„Voi rămâne pe timp de iarnă [în Moldova], dar în martie mă voi întoarce acasă, pentru că nu mai suport [strămutarea], nu o să stau așa toată viața.”

O femeie de 43 de ani din Ucraina, cazată la Călărași.

Limbă

Participanții s-au confruntat cu situații diferite în funcție de locul unde stau. În mediul rural, participanții au menționat de cele mai multe ori barierele lingvistice, deoarece mai puțini membri ai satului vorbeau limba rusă. Aceasta a fost mai puțin o problemă în mediul urban, unde limba rusă era mai des folosită în comunitatea-gază, facilitând astfel comunicarea pentru toți. Participanții au declarat că sunt dispuși și interesați să învețe cel puțin limba română de bază. Barierele lingvistice au fost identificate ca fiind unul dintre principalele obstacole în găsirea unui loc de muncă.

Cazare

Atât participanți care locuiesc în RAC și în gospodării private, în sate și în orașe, și-au exprimat îngrijorarea cu privire la cazare în timpul sezonului de iarnă. Principalele preocupări exprimate au inclus disponibilitatea căldurii, costurile mari ale utilităților și lipsa articolelor de iarnă.

Participanții care locuiesc în medii urbane au evidențiat provocările legate de închirierea apartamentelor. Proprietarii adesea nu sunt dispuși să închirieze persoanelor strămutate din Ucraina, îngrijorați că nu își vor putea permite costul chiriei și utilităților. De asemenea, de multe ori proprietarii solicită un contract pe termen lung sau nu acceptă animale de companie, ceea ce îngreunează situația refugiaților ucraineni al căror statut legal pe termen lung în Ucraina este incert și pentru cei care și-au luat animalele de companie atunci când au fugit din Ucraina. Pentru cei care își permit să închirieze un apartament sau o casă, costul chiriei este adesea foarte mare, iar multe apartamente nu au articole de uz casnic de bază, cum ar fi mobilier, ustensile de bucătărie, lenjerie, perne etc.

Situația este ușor diferită pentru ucrainenii strămutați care sunt cazați în locuințe private la sat. În unele cazuri, participanții fie nu plăteau chirie, fie plăteau doar pentru utilități. În general, participanții la discuții, care locuiesc în sate, au spus că sunt mulțumiți de condițiile de viață și că au fost ajutați să găsească o locuință private de rude sau prieteni.

În general, participanții cazați în RAC au considerat că condițiile lor de viață sunt satisfăcătoare și că li s-au furnizat bunurile necesare. Ei au menționat însă lipsa articolelor de igienă și dorința de a avea acces la bucătării echipate, astfel încât să poată găti pentru ei înșiși și pentru familiile lor. Gătitul a fost identificat de către participanți ca un instrument pentru eliberarea stresului și bunăstarea psihologică.

Comparativ cu ucrainenii care locuiesc în orașe, în special în Chișinău, cei care locuiesc în sate au considerat că au primit mai puțin ajutor umanitar decât cei care locuiesc în orașe, precum PNA, produse igienice și alimentare. De asemenea, ei au indicat costuri mari de transport pentru a se deplasa în locurile unde sunt distribuite bunuri, precum și o lipsă generală de informații cu privire la asistența umanitară disponibilă.

„În fiecare zi avem o activitate care ne ține ocupați, așa că nu avem timp să ne gândim la război.”

O femeie ucraineană care stă într-un Centru de cazare pentru refugiați (RAC) din Ungheni

---

Acces la asistență medicală

Atât participanții din zonele rurale, cât și cei din zonele urbane, au declarat că, în general, asistența medicală urgentă și primară este accesibilă, satisfăcătoare și gratuită. Mai mulți participanți au suferit o intervenție chirurgicală fără a trebui să plătească pentru procedurile lor. Totuși, au existat și cazuri în care participanții au menționat lipsa de atenție și îngrijire în timp util în legătură cu tratamentul medical, precum și atitudinea discriminatorie a medicilor față de refugiați. Toți participanții au afirmat că medicamentele sunt foarte scumpe și greu de găsit pe piață. În multe cazuri, persoanele cu boli cronice sau rare au obținut medicamente din Ucraina sau din alte țări. Refugiații au indicat, de asemenea, o lipsă de informații cu privire la vaccinările COVID și serviciile de sănătate în general.

Recomandările refugiaților

Participanții au recomandat ca soluții la aceste și alte probleme medicale următoarele:

- Răspândirea informațiilor la o scară mai largă privind accesul la asistență medicală, în special organizațiile care pot furniza medicamente și la servicii care oferă intervenții chirurgicale gratuite;
- Asigurarea vizitelor regulate ale medicilor la RAC;
- Oferirea sprijinului financiar suplimentar refugiaților pentru a acoperi costurile medicamentelor;
- Includerea refugiaților cu boli grave într-un program guvernamental de furnizare de medicamente gratuite;
- Furnizarea unor medicamente gratuit prin intermediul organizațiilor comunitare.

Servicii sociale și servicii administrative

În general, participanții au afirmat că le lipsesc informații complete despre serviciile sociale oferite de stat pentru refugiații din Moldova. Informațiile care le-au fost disponibile au fost, în general, furnizate de asistenți sociali locali, municipalități, ONG-uri locale și ONG-uri internaționale. În unele cazuri, refugiații au creat grupuri locale pe *Viber* unde împărtășeau informații în mod regulat. Cu toate acestea, s-a evidențiat faptul că încă lipsesc multe informații și mulți au raportat că nu știu la ce servicii sociale au dreptul. Nouă participanți la discuții au căutat servicii sociale sau administrative furnizate de guvern. În toate aceste cazuri, refugiații căutau fie asistență umanitară, fie informații de la autoritățile publice locale. În toate cazurile, participanții au fost mulțumiți de asistența și informațiile oferite Unii participanți au continuat să primească, de asemenea, alocații sociale din Ucraina.

Recomandările refugiaților:

Participanții ar dori să primească informații complete cu privire la serviciile sociale oferite de stat pentru refugiații din Moldova.

Acces la educație

Cel puțin 13 participanți la discuții au menționat că copiii lor merg la școli și grădinițe locale. Cu toate acestea, atât în mediul rural, cât și în cel urban, majoritatea copiilor ucraineni continuă să studieze online în sistemul școlar ucrainean. Motivele pentru aceasta includ diferențele dintre curriculumul ucrainean și cel moldovenească, precum și faptul că studiile în școlile moldovenești nu ar fi recunoscute în Ucraina sau în altă parte, deoarece li se permitea să se înscrie doar ca „membri ai publicului” și nu ca elevi cu normă întreagă.³ Pe lângă aceste bariere legale, costurile mari de transport și distanțele lungi până la școală în zonele rurale, precum și barierele lingvistice, au fost evidențiate ca factori importanți pentru neînscriserea copiilor ucraineni în școlile din Republica Moldova. Părinții unor copii care studiază online au observat că copiii le lipsește echipamentul și spațiul adecvat. Copiii împrumută adesea telefoane mobile sau computere pentru a participa la cursuri online. În timp ce unii participanți la discuțiile de grup au declarat că, în opinia lor, învățarea limbii române este o parte importantă a procesului de integrare, alții consideră că acest lucru va dura mult timp și că intenția lor este să se întoarcă în Ucraina cât mai curând posibil.

Participanții au declarat că în mediul rural există locuri adecvate în grădiniță și școli pentru înscrierea copiilor ucraineni, acest lucru fiind însă mai puțin valabil pentru zonele urbane.

Recomandările refugiaților:

Unii părinți au pledat pentru crearea de săli speciale în școlile locale pentru ca copiii să studieze împreună online. În plus, ei au sugerat să fie oferite activități culturale și sportive atât pentru comunitățile locale, cât și pentru cele de refugiați, să fie puse la dispoziție cursuri de limbi străine copiilor refugiați și ca profesorii să fie sensibilizați cu privire la perioada dificilă prin care pot trece copiii refugiați la școală. Ca o soluție de îmbunătățire a situației generale în legătură cu înscrierea la școală, participanții au recomandat ca diplomele școlare să fie eliberate fără a solicita persoanelor să solicite azil.

Angajare și mijloace de subzistență

Cel puțin 5% dintre participanți au menționat că au reușit să obțină un loc de muncă sau o activitate generatoare de venituri în Moldova, în timp ce cel puțin trei persoane au declarat că au lucrat neoficial.

Principala sursă de venit a majorității participanților a fost asistența financiară, unele familii deosebit de vulnerabile primind și alocații sociale din Ucraina. Lipsa serviciilor de îngrijire a copiilor disponibile a fost menționată și ea ca un obstacol în calea angajării femeilor. Mamelor singure le era greu să găsească locuri de muncă cu program flexibil de lucru care să le permită să-și îngrijească copiii, în special cei de vârstă fragedă. Chiar și pentru acele femei care au avut acces la îngrijirea de zi ar putea fi dificil să găsească de lucru din cauza lipsei rețelelor de sprijin social. Copiii se îmbolnăvesc, mai ales când sunt la grădiniță. Fără rude sau prieteni în zonă care să poată avea grijă de copii, mamele sunt nevoite să lipsească de la serviciu, lucru pe care angajatorii nu le acceptă. Femeile refugiate au declarat, totuși, că lucrul online cu un program flexibil ar putea fi o opțiune pentru unele mame singure.

Aproape toți participanții au fost de acord că la oraș este mai ușor să găsești un loc de muncă decât la sat, din motive de limbă (româna nu este întotdeauna necesară) și oportunități mai mari. În zonele rurale, de multe ori singurele opțiuni disponibile erau să lucrezi într-o fabrică locală pentru salarii relativ mici. Cu toate acestea, participanții au declarat că atât în mediul rural cât și în cel urban, angajatorii au ezitat să angajeze ucraineni de teamă că ar putea pleca oricând pentru a se întoarce în Ucraina.

De asemenea, angajatorii i-au perceput pe refugiați ca oaspeți temporari în Moldova și, ca urmare, au fost reticenți în a-i angaja. În unele cazuri, participanții au declarat că li s-au oferit salarii și condiții de muncă mai proaste în comparație cu localnicii. Mamele singure cu copii mici a fost mai dificil să găsească un loc de muncă flexibil și să gestioneze programul, deoarece copiii aveau nevoie de îngrijire constantă având în vedere vârsta lor.

Mai mulți participanți care trăiesc în medii urbane au spus că au avut un loc de muncă, în comparație cu participanții din zonele rurale locale. Unii lucrau online sau urmau cursuri profesionale în industria frumuseții.

Acces la informații

Atât participanții la EP din mediul urban cât și din cel rural au considerat că, în general, au acces la informații. Cu toate acestea, au fost identificate lacune în ceea ce privește accesarea anumitor tipuri de informații, așa cum este descris mai sus. Cele mai utilizate și de încredere canale de informare au fost social media, site-ul Dopomoga, ONG-urile, autoritățile locale și Linia Verde. Participanții au declarat, totuși, că informațiile furnizate, chiar și de aceste surse, nu au fost întotdeauna clare și că liniile de asistență telefonică erau adesea greu de contactat. De asemenea, informațiile referitoare la distribuirea ajutorului umanitar nu au fost considerate ca fiind întotdeauna distribuite în timp util.

În ceea ce privește mecanismele de feedback, majoritatea refugiaților au declarat că cunoșteau canalele pe care le pot folosi, dar nu cred neapărat că feedback-ul lor le va îmbunătăți situația. În cadrul a cel puțin trei discuții de grup (DG), participanții au declarat că au depus plângeri, dar nu au primit niciun feedback și că nu au știut că au fost întreprinse măsuri ulterioare.

Recomandările refugiaților:

Sugestii generale pentru îmbunătățirea accesului refugiaților ucraineni la piața muncii au inclus: furnizarea de cursuri de limba română, furnizarea de cursuri gratuite de formare profesională și de dezvoltare a competențelor și consiliere în ceea ce privește ocuparea forței de muncă.

Coeziunea comunitară și coexistența pașnică

O viziune comună printre participanții la EP a fost că, în general, relațiile și interacțiunile dintre refugiați și membrii comunităților locale au fost pozitive. În general, participanții care locuiesc în zonele urbane au fost implicați în activități comunitare la un nivel mai mare decât cei din zonele rurale, cum ar fi activități culturale, de agrement și sportive, precum și religioase. Participanții din zonele rurale au declarat că nu au interacționat frecvent cu localnicii, respectiv nu au experimentat conflicte sau tensiuni.

Acest lucru nu înseamnă că nu există tensiuni. Unii refugiați din zonele urbane au împărtășit experiențe neplăcute. De exemplu, în unele zone, localnicii erau văzuți ca fiind mai puțin deschiși și dispuși să aibă un dialog cu refugiații din cauza opiniilor politice despre conflictul armat din Ucraina.

Persoane cu dizabilități

3 discuții de grup în zonele urbane

Numărul total de participanți: 15 de vârste diferite

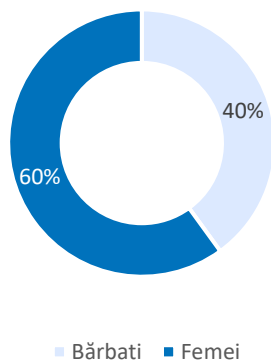

Figura 5 Defalcarea participanților la discuțiile de grup în funcție de gen

Repere principale:

- Nevoia de includere pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități (PcD);
- Preocupări privind excluderea bărbaților cu dizabilități din programele de asistență;
- Nevoia de articole de iarnă pentru a face față perioadei reci a anului;
- Nevoia de a asigura accesibilitatea locurilor de cazare persoanelor cu dizabilități

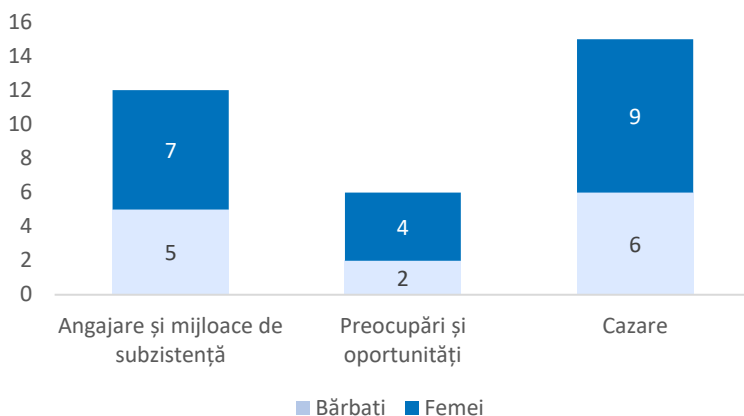

Figura 6 Numărul de persoane cu dizabilități care și-au împărtășit punctul de vedere cu privire la subiectele de mai sus, dezaggregate în funcție de gen

Intenții

Majoritatea participanților cu dizabilități au ales să vină în Moldova datorită proximității cu Ucraina și pentru că populația locală vorbește aceeași limbă cu ei. Oamenii au menționat că, în general, au fost mulțumiți de sprijinul primit și că interacțiunile lor cu comunitatea locală au fost în general pozitive. Toți participanții au declarat că ar dori să se întoarcă în Ucraina odată cu sfârșitul războiului sau când cel puțin vor putea fi în siguranță în zona în care locuiesc. Până atunci planifică să rămână în Moldova. Doar un participant s-a gândit să călătorească mai departe în Germania din motive medicale.

Cazare

Participanții la DG au fost cazați fie în gospodării private, fie în RAC. Refugiații care au închiriat locuințe private nu au împărtășit nicio preocupare specială, în timp ce cei cazați în RAC au menționat că condițiile nu au fost întotdeauna adaptate la nevoile lor. În plus, ei au declarat că în RAC locuiau mulți oameni, devenind aglomerate și zgomotoase și că uneori le lipseau aparatele de bucătărie de bază. De asemenea, s-au plâns că în RAC era adesea frig. Acestea fiind spuse, nimeni nu planifica să se mute din RAC unde locuiau pentru a se muta altundeva în Moldova.

Acces la asistență medicală

În general, accesul la asistență medicală primară și urgentă a fost evaluat ca fiind unul eficient. Au fost raportate în mare parte experiențe pozitive în acest sens. Participanții au declarat în mod special că mulți medici vorbeau rusă, ceea ce a făcut comunicarea ușoară. Cei care locuiesc în RAC au menționat că au primit un anumit sprijin medical, inclusiv medicamente, de la ONG-uri, în timp ce persoanele cazate în gospodării private nu erau la curent cu astfel de servicii. Au fost exprimate îngrijorări cu privire la costul medicamentelor în Moldova și indisponibilitatea anumitor medicamente.

Acces la servicii sociale și la servicii administrative

Participanții nu au solicitat încă servicii sociale sau administrative furnizate de guvern.

Acces la educație

În ceea ce privește educația, o singură participantă a menționat că copiii ei erau înscriși într-o școală locală. O mamă a cinci copii a spus că a încercat să își înscrie copiii la școală cu normă întreagă, însă cadrul legal actual nu permite acest lucru. Copiii altor participanți studiau online în școlile lor ucrainene, deoarece planificau să se întoarcă în Ucraina. Cu toate acestea, ei au menționat că au avut probleme cu aceste studii la distanță, cum ar fi necesitatea unei conexiuni stabile la internet și a manualelor, care nu au fost întotdeauna disponibile. În ceea ce privește învățământul superior, s-a menționat că pentru a avea acces la studii universitare, studenții trebuie să depună diploma de liceu în original, care poate fi în Ucraina. Participanții au declarat, totuși, că, deși copiii lor studiau online, ei au participat și la unele activități extra-curriculare în persoană acolo unde locuiau.

Angajare și mijloace de subzistență

Principala sursă de venit a tuturor participanților cu dizabilități a fost asistența financiară acordată. Unii au declarat că au continuat să primească compensații sociale din Ucraina pentru dizabilitate. Un participant și-a menținut locul de muncă în Ucraina lucrând de la distanță online. Doi participanți și-au găsit un loc de muncă în Moldova cu ajutorul ONG-urilor. În general, participanții au menționat că au existat oportunități de angajare, dar că munca nu era adesea potrivită pentru persoanele cu dizabilități, necesitând adesea muncă fizică.

Acces la informații

În ceea ce privește accesul la informații, participanții au spus că folosesc în principal canalele de social media și că au primit informații de la ONG-uri. Toată lumea era la curent cu site-ul Dopomoga. În câteva cazuri, participanții au afirmat că informațiile privind distribuirea ajutorului umanitar nu au fost împărtășite în timp util și nu au furnizat detaliile de care au nevoie (locația și ora distribuirii, criteriile de direcționare etc.).

Coeziunea comunitară și coexistența pașnică

În general, participanții la DG au declarat că comunitățile locale în care au trăit au fost primitoare și i-au tratat bine. O persoană a menționat comentariile făcute de membrii comunității locale, precum că ei (moldovenii locali) îi susțin pe refugiați din bugetul comunității lor. Participanții au declarat că a existat o lipsă de înțelegere în rândul populației locale că asistența financiară acordată refugiaților provine de la donatori internaționali, nu de la guvernul Republicii Moldova.

Alte preocupări

Participanții bărbați au declarat că sunt adesea excluși din programele de asistență. Potrivit acestora, acest lucru se datora faptului că erau bărbați, deși aveau un handicap. Participanții bărbați au considerat că acest lucru a fost nedrept, deoarece au avut puține oportunități sau deloc de a găsi un loc de muncă din cauza dizabilității lor.

Cuplu de refugiați din Ucraina cazați la un Centru de cazare pentru refugiați din Chișinău, Moldova. ©UNHCR/ Irina Odobesc

Persoane în etate 65+

3 discuții de grup în zonele rurale și urbane

Numărul total de participanți - 15

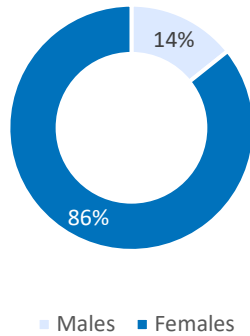

Figura 7 Defalcarea participanților în vârstă la discuțiile de grup în funcție de gen

Repere principale:

- Preocupări privind accesibilitatea asistenței medicale;
- Necesitatea asistenței pentru perioada de iarnă
- Necesitatea unor activități culturale sau sportive care vizează persoanele în vârstă

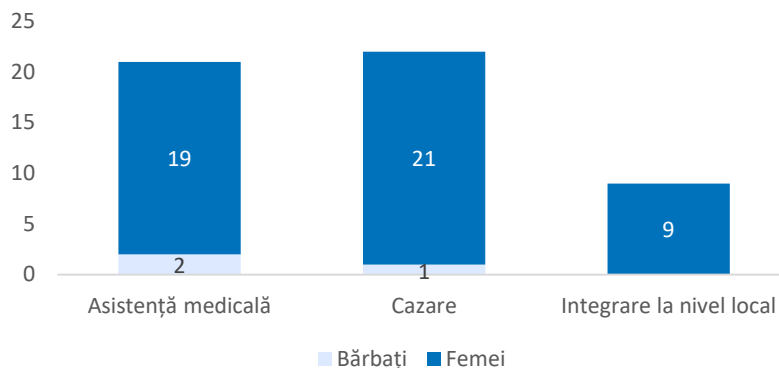

Figura 8 Numărul de persoane în etate care și-au împărtășit punctul de vedere cu privire la subiectele de mai sus, dezagregate în funcție de gen

Intenții

În general, participanții au împărtășit că experiența lor în Moldova a fost una pozitivă până acum și că s-au simțit bineveniți în țară. Participanții au susținut că comunicarea cu populația locală a fost ușoară, că populația moldovenească a fost prietenoasă cu ei în general și că li s-a oferit ajutor de bază atunci când au avut nevoie. Mai mulți participanți au menționat că au rude și prieteni în Moldova.

Toți participanții au declarat că intenționează să se întoarcă în Ucraina odată ce situația va fi mai stabilă și mai sigură. Mai multe persoane au spus că intenționează să se întoarcă chiar dacă casele lor din Ucraina au fost distruse. Până atunci însă majoritatea respondenților

planifică să rămână în Moldova. Câteva persoane erau în proces de întocmire a documentației necesare pentru a merge în Canada și Spania. Cu toate acestea, în timp ce

---

Nu trebuie să ne integrăm aici. De îndată ce războiul se termină, plecăm acasă!"

O femeie în vârstă din Ucraina care stă în satul Telenești

---

participanții, în general, planifică să rămână în Moldova, copiii lor (tinerii) planifică să călătorească în țările UE pentru a lucra sau a studia.

Cazare

În ceea ce privește locuința, participanții în vârstă au fost în general mulțumiți de condițiile lor de viață. Unii locuiau cu rudele lor sau închiriau un apartament, în timp ce alții erau cazați în RAC. Chiriașii RAC au exprimat îngrijorări cu privire la lipsa facilităților pentru persoanele cu dizabilități și cu mobilitate redusă. O altă îngrijorare cu privire la RAC a fost lipsa posibilității de a găti, care pentru aceștia ar fi o activitate de sprijin psihosocial (SPS). Cu toate acestea, participanții au împărtășit îngrijorările cu privire la perioada rece a anului și au exprimat nevoia de articole de iarnă precum încălzitoare, păături groase, îmbrăcăminte și pantofi de iarnă.

Acces la asistență medicală

În ceea ce privește îngrijirea medicală de urgență și primară, accesul a fost considerat în general satisfăcător, medicii furnizând îngrijirea de care aveau nevoie și vorbind o limbă comună (rusa). Cu toate acestea, în unele locații oamenii au declarat că medicii erau supraîncărcați, ceea ce face aproape imposibilă obținerea unei programări la un specialist într-un spital de stat. O altă preocupare importantă a fost prețul și indisponibilitatea medicamentelor.

Acces la servicii sociale și la servicii administrative

Două persoane au avut experiență în utilizarea serviciilor oferite de stat pentru obținerea documentației. Ceilalți participanți nu s-au gândit să solicite servicii sociale în Moldova, deoarece nu credeau că au dreptul la acestea.

Acces la educație

În ceea ce privește educația, toți copiii sau nepoții participanților au urmat școala sau grădinița locală. Majoritatea nu au întâmpinat obstacole în calea integrării lor în aceste instituții. Cu toate acestea, unii participanți și-au exprimat îngrijorarea cu privire la barierele lingvistice cu care se confruntă copiii ucraineni.

Angajare și mijloace de subsistență

Pentru majoritatea participanților în etate, pensia ucraineană a fost principala lor sursă de venit, completată de asistența financiară acordată în Moldova. În ceea ce privește ocuparea forței de muncă și mijloacele de trai, având în vedere vârsta și diferitele afecțiuni medicale, a fost mult mai dificil să găsească un loc de muncă sau să se angajeze în alte activități generatoare de venituri. Lipsa cunoașterii limbii române a fost menționată ca o altă barieră.

Acces la informații

Ca surse principale de informații de încredere, participanții și-au numit rudele și prietenii, canalele TV ucrainene și alte resurse de internet precum Dopomoga.gov.md. Rețelele sociale, care au reprezentat o sursă importantă de informații pentru refugiații mai tineri, nu au fost menționate ca surse de încredere de către persoanele în vârstă.

Coeziunea comunitară și coexistența pașnică

În ceea ce privește coeziunea comunității și coexistența pașnică, participanții au spus că au interacționat ușor cu membrii comunității locale și că nu au experimentat conflicte. În același timp, participanții care locuiesc în RAC au împărtășit că doresc să rămână în RAC și că rareori părăsesc incinta. Unii participanți au spus că nu simt nevoia să se integreze în Moldova, deoarece intenția lor este să se întoarcă în Ucraina atunci când condițiile le vor permite

Recomandările refugiaților:

Participanții au sugerat organizarea mai multor activități culturale sau sportive care vizează persoanele în vârstă.

Corul de copii ucrainean sărbătorește ziua Sfântului Nicolae în centrul comunitar susținut de UNHCR din Edineț, Moldova. ©UNHCR/ Salahaldeen Abdulrahman

Refugiații și solicitanții de azil non-ucraineni

3 discuții de grup în zonele urbane Numărul de participanți - 37

Naționalități (Afganistan, Siria, Irak, Sudan de Sud, Angola, Cuba, Federația Rusă, Kârgâzstan, Azerbaidjan, Belarus, Uzbekistan)

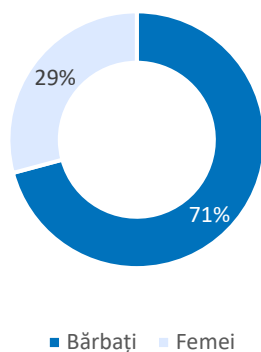

Figura 9 Defalcarea refugiaților și solicitanților de azil non-ucraineni care au participat la discuțiile de grup în funcție de gen

Repere principale:

- Preocupări privind mijloacele de trai și ocuparea forței de muncă; necesitatea creării de oportunități
- Accesul la teritoriu și procedura de azil
- Accesul la servicii de sănătate

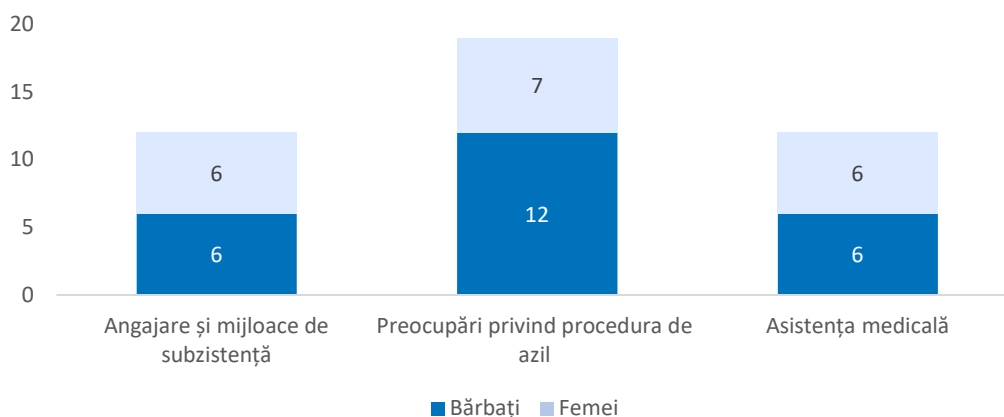

Figura 10 Numărul de refugiați și solicitanți de azil non-ucraineni care și-au împărtășit punctul de vedere cu privire la subiectele de mai sus, dezagregate în funcție de gen

Intenții

Participanții la aceste DG au decis să caute protecție în Republica Moldova din mai multe motive, în special siguranță și securitate, disponibilitatea unei rețele de prieteni și rude și capacitatea de a intra în țară fără viză. Majoritatea participanților, cu excepția celor originari din Federația Rusă, au venit în Moldova cu ceva timp în urmă, unii locuind în Moldova de

mulți ani (7 până la 23 de ani). Majoritatea cetățenilor ruși care solicită azil în Moldova au sosit în septembrie-octombrie 2022. Unii dintre ei locuiau și aveau afaceri în Ucraina.

Intențiile viitoare ale participanților au fost diferite în funcție de țara de origine sau ultima reședință și timpul petrecut în Moldova. În timp ce cetățenii ruși nu planificau să se întoarcă în Rusia, cei care fuseseră strămutați din Ucraina intenționau să se întoarcă acolo atunci când situația o va permite. În general, persoanele venite din alte țări planificau să rămână în Moldova, deși participanții mai tineri sperau să meargă în UE pentru a studia sau a-și găsi un loc de muncă.

Cazare

În ceea ce privește cazarea, participanții au avut diferite aranjamente locative, inclusiv la Centrul de Cazare Temporară (pentru solicitanții de azil), locuințe private (atât pentru solicitanții de azil, cât și pentru refugiații recunoscuți) și locuințe sociale (pentru refugiații recunoscuți). Doi refugiați recunoscuți, reprezentând gospodării diferite, au spus că au reușit să-și achiziționeze propria locuință în Moldova. Cele mai multe dintre preocupările ridicate cu privire la locuințe au venit de la participanții care locuiau în afara centrului și se refereau la perioada rece și costul utilităților.

Acces la asistență medicală

În general, accesul la asistență medicală primară și urgentă a fost evaluat ca fiind unul eficient. În același timp, s-a menționat că medicamentele erau foarte scumpe și neaccesibile ca preț. Serviciile stomatologice au fost, de asemenea, menționate ca fiind inaccesibile din cauza costului lor. Cei care nu erau angajați oficial și nu aveau vârsta de pensionare, de regulă, nu aveau asigurare medicală.

Acces la educație

În ceea ce privește educația, toți copiii participanților au fost înscriși în școlile și grădinițele locale. S-a menționat că copiii au fost bine integrați și au învățat rapid româna și rusa. În general, participanții au fost mulțumiți de calitatea educației. Nu au fost raportate probleme în acest sens.

Angajare și mijloace de subsistență

Majoritatea participanților sau a membrilor lor de familie au declarat că sunt angajați în câmpul muncii. Chiar și dintre cei care nu vorbeau română sau rusă au reușit își găsească un loc de muncă cu ajutorul ONG-urilor. Deși refugiații nu au întâmpinat dificultăți în găsirea unui loc de muncă, au menționat că salariile erau foarte mici și nu acopereau costul vieții în Moldova. Chiar și dintre cei care nu vorbeau română sau rusă au reușit își găsească un loc de muncă cu ajutorul ONG-urilor. Principalele preocupări exprimate de participanți în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și mijloacele de trai au fost lipsa oportunităților de dezvoltare profesională și de afaceri. Unii participanți și-au exprimat interesul pentru formarea profesională, dacă ar fi pusă la dispoziție.

Acces la informații

Majoritatea participanților au declarat că au avut acces la informații, în principal prin intermediul ONG-urilor care asistă refugiații și solicitanții de azil. Oamenii au spus că au primit și informații de la Biroul pentru Migrație și Azil (BMA)⁴, dar că de multe ori informațiile nu erau suficient de cuprinzătoare pentru a le satisface nevoile. De exemplu, pentru cei care solicită azil, procedura de azil nu le-a fost în întregime clară. Unii vorbitori de limba română sau rusă au declarat că au avut probleme în a comunica cu BMA, precum și cu avocații lor, despre cererile lor și despre procedura de azil. Când informațiile lipsesc, participanții le caută pe internet sau întrebă colegii lor

---

„Obişnuiam să comunicăm mult mai mult cu localnicii și cu alți refugiați și solicitanți de azil, dar acum am încetat să mai invităm oaspeți în vizită, deoarece cu greu ne putem descurca. Aproape că am încetat să mai comunicăm unul cu celălalt.”

O femeie refugiată în vârstă de aproape șizeci de ani care locuiește la Chișinău

---

Coeziunea comunitară și coexistența pașnică

Experiențele participanților cu privire la coeziunea comunității au fost diferite în funcție de țara de origine, religie, limbile vorbite și timpul petrecut în Moldova. Oamenii originari din țări africane au împărtășit că s-au confruntat cu discriminare și nu s-au simțit întotdeauna confortabil și acceptați în societatea moldovenească. Cei care nu vorbeau româna sau rusă au avut dificultăți în comunicarea cu populația locală, astfel încât cerul lor social era foarte limitat, simțindu-se adesea izolați. În același timp, cei care locuiseră de câțiva ani în Moldova și care învățaseră limba română s-au simțit bine integrați și au împărtășit doar experiențe pozitive.

Acces la azil

Unii solicitanți de azil care au sosit în Moldova pe cale aeriană și-au exprimat îngrijorarea cu privire la funcționarii statului și accesul la procedura de azil. De asemenea, oamenii și-au exprimat îngrijorarea cu privire la procedura de azil și naturalizare în ansamblu, menționând că aceasta a durat adesea mai mult decât prevede legea, lăsând oamenii într-o situație prelungită de incertitudine și împiedicând integrarea.

Adolescenți și tineret

3 discuții de grup în zonele rurale și urbane

Numărul total de participanți: 27

Notă: Participanții la DG aveau vârsta cuprinsă între 15 și 25 de ani.

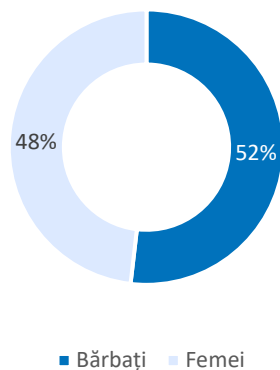

Figura 11 Defalcarea adolescenților și tineretului participant la discuțiile de grup în funcție de gen

Repere principale:

- Bariere în accesarea studiilor
- Bariere lingvistice
- Importanța activități extra-curriculare

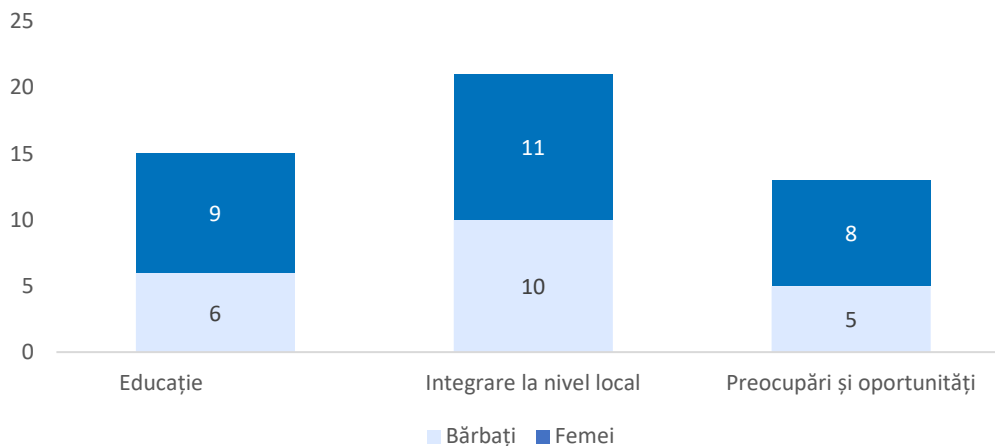

Figura 11 Numărul adolescenților și tineretului care și-au împărtășit punctul de vedere cu privire la subiectele de mai sus, defalcat în funcție de gen

Intenții și incluziune

În general, participanții adolescenți și tineri au declarat că s-au integrat în societatea moldovenească cu relativ puține probleme. Ei au menționat că comunitatea ucraineană este bine înființată și că au putut comunica ușor cu alți tineri ucraineni. Acestea fiind spuse, participanții au menționat, de asemenea, că limba a fost o barieră în calea înscrierii la școlile locale, precum și în comunicarea cu tinerii moldoveni.

În general, tinerii s-au simțit confortabil în Moldova, recunoscând că decizia de a veni în țară fusese luată de părinți și nu de ei înșiși. Același lucru este valabil și pentru planurile de viitor.

Participanții au menționat că orice decizie de a se întoarce în Ucraina sau de a rămâne în Moldova va fi luată de părinții lor și că aceștia nu au avut prea multe de spus asupra deciziei. Participanții au declarat, totuși, că și-ar dori să rămână în Moldova, deoarece s-au simțit bine și în siguranță aici. Pe termen lung, toți participanții planificau să se întoarcă la casele lor din Ucraina când războiul se va termina sau când părinții lor vor decide să se întoarcă.

Cazare

Tinerii care participau la DG locuiau cu părinții fie în RAC, fie în apartamente închiriate private. În general, ei au fost mulțumiți de condițiile de cazare și dispuneau de obiectele casnice de bază de care aveau nevoie. Participanții au menționat că unii localnici nu sunt dispuși să închirieze apartamente ucrainenilor. Adolescenții care locuiesc în RAC au spus că și-ar dori să aibă bucătării echipate astfel încât ei și părinții lor să poată găti și mânca bucatele la alegere.

Acces la asistență medicală

Participanții care locuiesc la Chișinău au declarat că asistența medicală urgentă și primară a fost oferită gratuit și că asistența medicală este de o calitate bună. Cu toate acestea, pentru cei care locuiesc în afara Chișinăului, au existat probleme în legătură cu accesibilitatea și calitatea asistenței medicale, unii participanți împărtășind experiențe negative. O persoană a încercat de mai multe ori să obțină o programare la un specialist, dar de fiecare dată programarea sa a fost amânată din cauza volumului de muncă al medicilor. Când persoana respectivă a reușit să ajungă la medic, i s-a comunicat că, din lipsa echipamentului necesar, nu a putut fi asigurată examinarea medicală necesară. În plus, participanții au declarat că medicamentele sunt costisitoare.

Acces la educație

Toți participanții își continuau studiile online în școli și universități ucrainene. Ei nu au prezentat interes să se înscrie în școlile locale din Republica Moldova, deoarece programele de învățământ nu coincideau cu cele din Ucraina și existau bariere lingvistice. Au fost, de asemenea, împărtășite preocupări cu privire la faptul că copiii refugiați ar putea fi hărțuiți în școlile locale dacă încep să le frecventeze. În același timp, toți tinerii care au participat la DG au fost implicați într-o formă de activități extra-curriculare în Moldova, pe care le-au apreciat și și-au dorit să le continue.

Recomandările refugiaților:

Ca o potențială măsură preventivă, tinerii au sugerat să sensibilizeze copiii și profesorii locali cu privire la refugiați pentru a evita hărțuirea copiilor refugiați

Angajare și mijloace de subzistență

Niciunul dintre tinerii din cadrul DG nu a fost angajat, dar unii participanți care aveau vârsta necesară pentru a se putea integra în câmpul muncii și-au exprimat interesul de a se angaja cu fracțiune de normă. În general, familiile lor îi întrețin.

Acces la informații

În ceea ce privește accesul la informații, participanții au afirmat că tinerii folosesc cel mai mult rețelele de socializare, urmat de site-ul Dopomoga. Ei au menționat că au avut mai multă încredere în canalele de social media decât în site-urile web oficiale și că au considerat că informațiile furnizate acolo sunt mai cuprinzătoare și complete.

Coeziunea comunitară și coexistența pașnică

Adolescenții și tinerii participanți la EP au declarat că interacțiunile lor cu membrii comunității locale au fost foarte pozitive, fără conflicte raportate. Acestea fiind spuse, unii participanți au menționat că cel mai mult au interacționat cu alți ucraineni și mai puțin cu tinerii locali.

În plus, câțiva tineri cu vârsta peste 18 ani au spus că au încercat să obțină un card bancar la băncile locale, dar nu au reușit să facă acest lucru deoarece erau refugiați.

„Mă simt bine și în siguranță în Moldova, dar este greu să te simți în siguranță când ai un nor în formă de ciuperci la orizont”.

Solicitant de azil din Federația Rusă

A refugee child at the Together for Peace event organised by Moldova for Peace with UNHCR support.
©UNHCR/Irina Odobescu

Apatrizi

1 Discuții de grup în zona urbană

Numărul total de participanți: 8

Notă: Printre participanții la acest grup se numărau persoane care au fost deja recunoscute ca apatrizi în Moldova și persoane care se aflau în proces de solicitare a statutului de apatrid. Câteva participanți apatrizi locuiau în spitalul de stat pentru persoane cu dizabilități mintale și au fost reprezentați la discuțiile de grup de către tutorii lor legali.

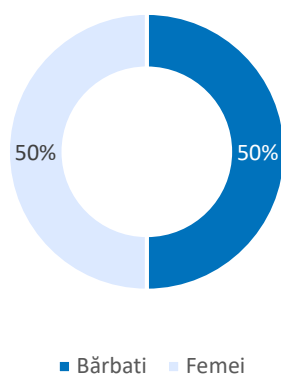

Figura 13. Defalcarea participanților apatrizi la DG în funcție de gen

Repere principale:

- Bariere în accesarea oportunităților de angajare și a mijloacelor de subsistență
- Provocări privind integrarea la nivel local

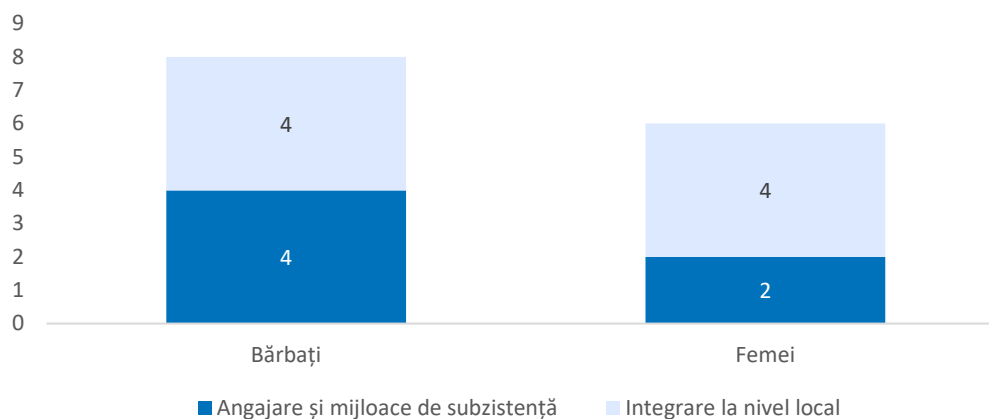

Figura 14 Numărul de apatrizi care și-au împărtășit punctul de vedere cu privire la subiectele de mai sus, defalcat în funcție de gen

Intenții și incluziune

Toți participanții apatrizi la DG locuiau în Moldova de ceva timp; unii chiar dintotdeauna. Unii fuseseră aduși în Moldova de părinții lor, în timp ce alții rămăseseră în Moldova după prăbușirea URSS. Toți intenționau să rămână în Moldova. În general, apatrizii care au

participat la DG au considerat că au fost bine integrați în comunitatea locală. Unii își formaseră familii și aveau copii.

Cazare

În ceea ce privește locuința, unii participanți locuiau cu prietenii lor, iar o persoană locuia cu partenerul ei în casa ei. Mai mulți participanți au fost cazați la spitalul de stat pentru persoane cu dizabilități mintale.

Acces la asistență medicală

Participanții au declarat că serviciile medicale au fost în general furnizate în totalitate și că îngrijirea acordată a fost de o calitate bună. Participanții au împărtășit doar experiențe pozitive în acest sens.

Acces la servicii sociale și la servicii administrative

Participanții au declarat că accesul la serviciile sociale a fost împiedicat de lipsa documentelor de identitate, cum ar fi pașapoartele. În timp ce mai mulți participanți au menționat că au putut beneficia de servicii și asistență din partea tuturor municipalităților locale, alții au spus că nu au putut să facă acest lucru din cauza lipsei documentelor de identitate. Doi participanți au menționat, de asemenea, că nu au primit alocații sociale pentru nou-născuți sau alte prestații sociale, din nou din cauza lipsei documentelor de identitate.

Acces la educație

În ceea ce privește educația, deși copiii participanților erau încă prea mici pentru a merge la școli sau grădinițe, ei erau deja îngrijorați de faptul că lipsa documentelor de identitate (a părinților) ar putea crea bariere în înscrierea copiilor în școli.

Angajare și mijloace de subsistență

Fără documente de identitate, cum ar fi un act de identitate național sau un pașaport național, apatrizii și cei care solicită statutul de apatrid au menționat că nu au acces la un loc de muncă legal. Drept urmare, au depins de oportunitățile de angajare neoficiale pentru a câștiga bani pentru supraviețuirea lor. Participanții au spus că ar dori să fie angajați oficial odată ce intră în posesia documentele de care au nevoie.

Recomandările apatrizilor

Stabilirea unui mecanism de asistență financiară pentru situații de urgență pentru apatrizi.

Acces la informații

Potrivit participanților, accesul la informații a fost unul limitat. Aceștia au declarat că nu știu pe deplin pe cine pot contacta sau unde ar putea căuta informațiile de care aveau nevoie. Principalele lor surse de informare au fost autoritățile locale și furnizorii de asistență juridică (ONG-uri).

Coeziunea comunitară și coexistența pașnică

Referitor la coeziunea comunității și coexistența pașnică, participanții au declarat că au interacționat zilnic cu comunitatea locală, au putut să stabilească relații de prietenie și s-au simțit pe deplin integrați.

Refugiați romi

5 discuții de grup în zonele rurale și urbane

Numărul total de participanți: 39

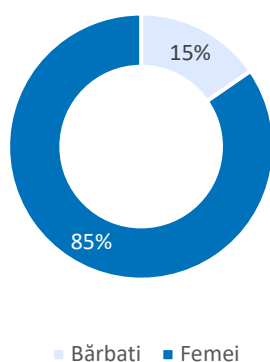

Figure 1 Disaggregation of Roma refugee FGD participants by gender

Main highlights:

- Nevoi specifice sezonului de iarnă și îmbunătățirea condițiilor de trai
  - Împuternicirea femeilor și nevoi educaționale specifice
- Importanța rolului mediatorilor comunitari romi

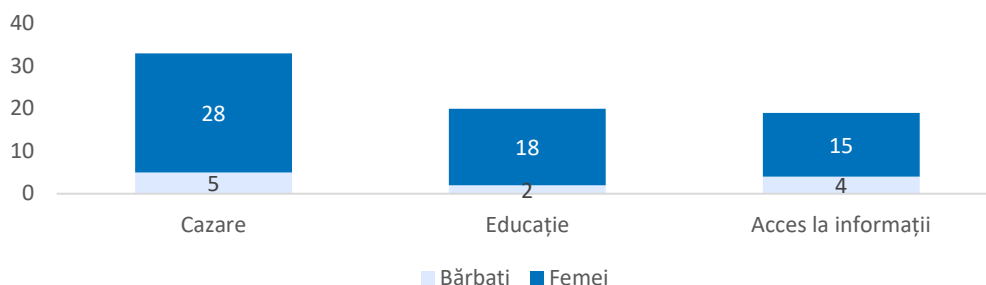

Figure 2 Number of Roma refugees who shared their views on the above topics disaggregated by gender.

Intenții

În general, participanții la romi discuții au declarat că se simt în siguranță și bineveniți în Moldova și că intenționează să rămână în Moldova până când va fi sigur să se întoarcă. Participanții și-au exprimat aprecierea pentru sprijinul peer-to-peer pus la dispoziție prin

intermediul rețelei de mediatori comunitari romi și au subliniat importanța acestei resurse. În ceea ce privește intențiile pe termen lung, toți participanții au declarat că planifică să se întoarcă în Ucraina atunci când va fi sigur, cu excepția unei familii formată din trei membri care se gândea să rămână în Moldova și să încerce să se integreze.

Limba

Participanții au menționat că un factor important pentru integrarea lor în Moldova a fost limba. În general, participanții au afirmat că refugiații romi nu se confruntă cu bariere lingvistice semnificative în Moldova. Mulți refugiați romi vorbesc rusă și, în cadrul comunității de romi, limba romani vorbită de comunitatea de romi din Ucraina este similară cu cea vorbită de comunitatea de romi din Moldova. Acest lucru diferă de situația din România, unde comunitatea de romi vorbește un alt dialect, ceea ce face comunicarea problematică.

Cazare

În ceea ce privește condițiile de trai, participanții care locuiesc în RAC și cei care trăiesc în comunitățile-gazdă au raportat diferite probleme. Condițiile din RAC au fost, în general, descrise ca fiind mai bune, principalele preocupări exprimate fiind legate de lipsa facilităților de gătit și lipsa de încredere față de administratorii RAC. Acei romi care locuiesc în locuințe private au raportat dificultăți în găsirea unei locuințe din cauza stereotipurilor negative față de romi. Casele pe care participanții le-au putut închiria aveau puține sau niciun articol de bază, unii participanți raportând că trebuiau să doarmă pe podea și nu aveau lemne pentru a-și încălzi casele. Facturile mari la utilități au fost, de asemenea, o problemă. În plus, cei care locuiesc în locuințe private au raportat că au mai puțin acces la informații și asistență umanitară în comparație cu cei care locuiesc în RAC. Principalele preocupări exprimate atât de cei care locuiesc în RAC, cât și de cei care locuiesc în locuințe private legate de sezonul de iarnă: nevoia de încălzire, izolație și îmbrăcăminte mai caldă.

Acces la asistență medicală

În ceea ce privește asistența medicală, participanții romi au raportat că, deși asistența medicală urgentă era în general accesibilă, tratamentul pentru afecțiunile cronice a fost mai dificil din cauza discriminării față de comunitatea de romi. Participanții au raportat că medicii fie au refuzat să consulte romi, fie au cerut bani pentru serviciile lor, despre care participanții știau că erau gratuite. O altă problemă ridicată de participanții romi și de alți participanți la EP, a fost lipsa accesului la medicamentele de bază din cauza costului și a indisponibilității medicamentelor în Moldova pe care le luau în Ucraina.

Acces la educație

Accesul la educație este una dintre cele mai complexe probleme cu care se confruntă comunitatea romă de refugiați. Puțini copii sunt înscriși în școlile locale. După cum s-a observat în cadrul EP și confirmat de Grupul Operativ pentru Romi, puținii copii romi care sunt înscriși la școală sunt, în general, cazați în RAC, unde familiile primesc asistență de la

mediatorii comunitari romi. Participanții la DG au explicat că, în general, copiii romi refugiați nu frecventează orele online în școlile ucrainene din cauza lipsei de dispozitive și a accesului la internet. De asemenea, ei au declarat o problemă legată de gen - majoritatea femeilor și fetelor rome nu știu să citească sau să scrie și nu sunt încurajate să meargă la studii în cadrul comunității de romi. În același timp, unele fete rome care au participat la EP și-au exprimat dorința de a primi o educație și de a avea o profesie în viitor. Participanții au menționat că, pentru a avea acces la educație, copiii ar avea nevoie de sprijin extern prin intermediul unor programe educaționale specializate care să le permită să ajungă la același nivel cu ceilalți elevi. De asemenea, ar avea nevoie de rechizite și haine școlare, inclusiv, cel mai important, haine și pantofi de iarnă.

Visul meu era să merg la școală, dar nu am fost niciodată înscrisă”. „Vreau să învăț să scriu și să citesc”.

Refugiate rome de 13 și 14 ani din Glodeni

Angajare și mijloace de subzistență

Situația cu locurile de muncă și mijloacele de trai pentru refugiații romi este la fel de complicată. După cum au explicat participanții la DG, majoritatea refugiaților romi sunt femei cu copii, adesea mulți copii, bărbații lor fiind ați au rămas în Ucraina. Deoarece copiii în general nu merg la școli sau grădinițe, lipsa serviciilor de îngrijire a copiilor este un obstacol în calea angajării. De asemenea, după cum s-a menționat mai sus, rata de alfabetizare în rândul femeilor rome refugiate este foarte scăzută. Acești factori îngreunează procesul de obținere a unui loc de muncă. Unii participanți au raportat că ei și alți membri ai comunității au reușit să găsească un loc de muncă sezonier, dar că acest lucru a fost mai dificil în timpul iernii. În general, oamenii erau dependenți de asistența acordată în numerar.

Acces la informații

După cum au afirmat participanții romi la discuții, accesul la informație a fost asigurat în cea mai mare parte prin intermediul mediatorilor comunitari romi, care erau considerați cele mai de încredere surse de informații. Participanții au spus că membrii comunității erau în mare măsură la curent cu principalele resurse de informații (Dopomoga.gov.md, Linia Verde, grupuri de social media), dar că resursele digitale de informații erau dificil de accesat din cauza ratelor scăzute de alfabetizare, a lipsei de dispozitive și a barierelor lingvistice. În plus, participanții au declarat că în grupurile de refugiați romi mai tradiționale, femeile nu au telefoane mobile sau alte dispozitive care le-ar permite să acceseze surse informatice digitalizate.

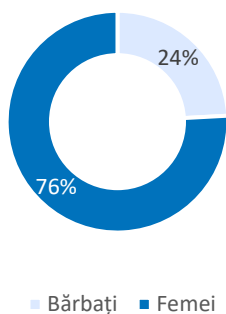
Social cohesion and peaceful coexistence

Participanții romi la discuțiile de grup au oferit feedback mixt cu privire la coeziunea socială. În cadrul a trei DG, participanții au spus că au interacționat cu comunitatea locală și că nu au existat tensiuni sau conflicte majore. În cadrul a celorlalte două DG însă, unii participanți au exprimat faptul că localnicii au făcut comentarii jignitoare la adresa romilor și faptul că aceștia au venit din Ucraina. De asemenea, merită menționat faptul că în cadrul unei DG, participanții care închiriau unități de cazare private într-o zonă rurală au subliniat că nu doresc să comunice prea mult cu comunitatea locală, declarând că doresc mai multă izolare pentru a nu încălca regulile și tradițiile comunității.

Refugiați din regiunea transnistreană

3 discuții de grup în zonele urbane: 2 discuții de grup cu ucraineni (inclusiv reprezentanți ai comunității de romi) și 1 discuție de grup cu refugiați și solicitanți de azil non-ucraineni (Sudanul de Sud, Siria)

Numărul total de participanți: 29

Pe baza diferitelor misiuni specializate, se estimează că în regiunea transnistreană locuiesc între 4.000 și 6.000 de refugiați ucraineni.

Figura 17. Defalcarea participanților din regiunea transnistreană la discuțiile de grup în funcție de gen

Repere principale:

- Indisponibilitatea și imprevizibilitatea asistenței
  - Preocupări privind calitatea asistenței medicale
  - Lipsa accesului la informații
- Bariere juridice/birocratice suplimentare

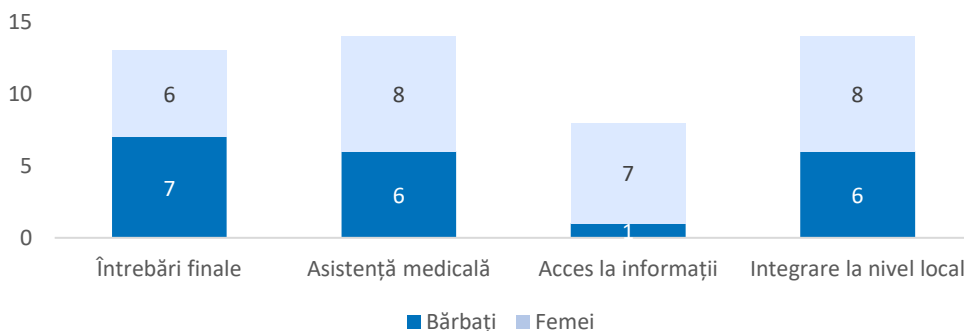

Figura 18 Numărul de persoane Refugiați din regiunea transnistreană care și-au împărtășit punctul de vedere cu privire la subiectele de mai sus, defalcat în funcție de gen

Intenții

Toți participanții la DG din Ucraina au declarat că intenționează să se întoarcă în Ucraina de îndată ce războiul se termină și pacea predomină. Cu toate acestea, o familie cu mulți copii și o familie cu o persoană imobilizată la pat au spus că înainte de a se întoarce trebuie reabilitată infrastructura de bază din locul lor de întoarcere. Trei participanți și-au exprimat îngrijorarea că nu vor fi acceptați înapoi în comunitățile lor din Ucraina, deoarece au ales să locuiască în regiunea transnistreană, care este considerată a fi un aliat al Rusiei.

Refugiați veniți din alte țări planificau să rămână și să se naturalizeze în Moldova. Toți locuiau în regiunea transnistreană de cel puțin opt ani.

Ambele grupuri (ucraineni și non-ucraineni) au declarat că se simt în siguranță și binevenite în regiunea transnistreană, constatând în special lipsa unei bariere lingvistice, chiar și pentru non-ucraineni, care vorbeau și rusă. Un alt factor care a influențat decizia participanților de a veni în regiunea transnistreană a fost disponibilitatea rețelelor sociale de familie și prieteni pentru ucraineni și oportunități de angajare pentru non-ucraineni.

Cazare

Nici refugiații ucraineni și nici refugiații non-ucraineni nu au exprimat îngrijorări majore legate de locuințele din regiunea transnistreană. S-a menționat că în regiune exista un singur centru de cazare pentru refugiați. Toți participanții la DG fie au închiriat locuințe private, fie au stat la rudele lor. Prețurile de închiriere au fost menționate printre motivele de top pentru a rămâne în regiune, întrucât sunt mult mai mici decât în alte regiuni ale Moldovei (în medie se plătește 100 USD pe lună pentru un apartament cu două dormitoare). Costul utilităților a fost, de asemenea, considerat mult mai ieftin decât în restul Moldovei.

Acces la asistență medicală

În ceea ce privește asistența medicală, atât bărbații, cât și femeile, participanți la DG și-au exprimat îngrijorarea față de indisponibilitatea medicilor specialiști (cum ar fi neurologii pediatri) în regiunea transnistreană, și față de serviciile de proastă calitate. Acestea fiind spuse, participanții au confirmat că au acces gratuit la serviciile medicale oferite în regiune, deși aveau tendința de a călători la Chișinău sau chiar înapoi în Ucraina pentru tratarea unor afecțiuni mai complexe. Indisponibilitatea anumitor medicamente a fost o altă problemă serioasă, la fel ca și costul acelor medicamente care erau disponibile.

Statut juridic/Acces la azil

Preocupările majore ridicate de participanții la toate cele trei DG au fost legate de barierele birocratice în calea accesului la servicii din cauza statutului lor juridic. Chiar dacă și refugiații ucraineni și solicitanții de azil non-ucraineni și-au exprimat această îngrijorare, fiecare grup avea propriile specificități.

Refugiații ucraineni și solicitanții de azil din țări terțe au spus că, pentru a-și menține statutul legal în regiunea transnistreană, ei trebuiau fie să părăsească regiunea, fie să își reînnoiască statutul la un birou local de migrație la fiecare 45 de zile, conform reglementărilor locale privind migrația. În plus, și mai important, deoarece autoritățile *de facto* din regiunea transnistreană recunosc unele persoane strămutate din Ucraina drept „cetățenii” lor, fie pentru că s-au născut în regiune, fie pentru că au studiat acolo, nu au putut obține un certificat de migrație, de care a fost adesea nevoie pentru ca actorii umanitari să poată obține asistență.

De asemenea, participanții au fost îngrijorați de accesul lor la naturalizare în Republica Moldova, deoarece una dintre cerințe a fost promovarea examenului de limba română. Acest lucru a fost văzut ca fiind dificil, având în vedere puținele oportunități de a învăța limba română în regiunea transnistreană. Fără acces la naturalizare, participanții s-au pomenit într-o situație extinsă de incertitudine, cu dificultăți continue în reunirea cu familiile lor și acces mai limitat la programele de dezvoltare a afacerilor.

Angajare și mijloace de subsistență

În ceea ce privește ocuparea forței de muncă și mijloacele de trai, refugiații din Ucraina au menționat că oportunitățile de angajare în regiune sunt limitate și că locurile de muncă disponibile sunt plătite prost. Mamele singure din cadrul DG au considerat lipsa serviciilor de îngrijire a copiilor ca un obstacol în calea angajării, deoarece locurile de muncă locale disponibile necesită adesea ture de noapte. Unele femei au declarat că au reușit să-și păstreze locurile de muncă în Ucraina, lucrând de la distanță. Unii participanți au declarat că au continuat să primească alocații sociale din Ucraina, dar le-au putut accesa doar la băncile din afara regiunii transnistrene. Toți participanții ucraineni la GD au menționat că au fost înscriși în programe de asistență financiară în alte regiuni ale Republicii Moldova, asistența financiară fiind principala lor sursă de venit.

Toți participanții non-ucraineni participanți la DG au fost angajați. Într-adevăr, ei au citat disponibilitatea unor oportunități specifice de angajare⁵ în regiunea transnistreană ca un motiv important pentru venirea lor în regiune. Participanții au exprimat necesitatea unor programe de granturi pentru întreprinderile mici care vizează refugiații. Ei au declarat că COVID-19 și războiul din Ucraina au avut un impact negativ asupra afacerilor lor.

Acces la educație

Toți participanții la DG au menționat că există o mulțime de oportunități de a-și înscrie copiii în școlile rusești, românești și ucrainene. Ei au indicat, de asemenea, disponibilitatea activităților extrașcolare, cum ar fi sportul și artele, care erau gratuite. Cu toate acestea, mai multe femei din Ucraina au declarat că preferă ca copiii lor să învețe online în școlile ucrainene, exprimându-și îngrijorarea că o diplomă primită de la o școală din regiunea transnistreană nu va fi recunoscută de autoritățile ucrainene la întoarcere.

Acces la informații

Participanții la DG au declarat că au acces limitat la informații în regiune. Aceștia au afirmat că principalele resurse de informare privind serviciile din Moldova nu acoperă regiunea transnistreană, astfel încât oamenii s-au bazat pe informațiile furnizate de ONG-urile locale și de autoritățile locale *de facto*. Participanții au menționat câteva canale de rețele sociale care au reunit oamenii din regiune. Participanții au solicitat ca resursele disponibile privind serviciile din regiunea transnistreană să fie integrate în platformele de informare mai mari.

Coexistență pașnică și coeziune socială

Niciunul dintre participanții la DG nu și-a exprimat îngrijorarea cu privire la coexistența pașnică și coeziunea socială cu comunitatea locală. Ei au menționat, totuși, necesitatea de a extinde asistența familiilor locale vulnerabile și persoanelor care găzduiesc refugiați pentru a asigura menținerea coexistenței pașnice între comunități și a ospitalității față de refugiați.

Alte preocupări

Una dintre principalele preocupări exprimate de toți participanții la DG din regiunea transnistreană a fost lipsa de asistență și servicii pentru refugiații și solicitanții de azil care locuiesc acolo. Ei au raportat că mai multe ONG-uri locale care furnizează asistență umanitară PNA și servicii SSP refugiaților au rămas fără resurse. Femeile ucrainene au spus că acest tip de ajutor este foarte important pentru gospodăriile lor, subliniind importanța asistenței previzibile pentru planificarea cheltuielilor gospodăriei. Douăzeci (20) de femei participante au declarat că au încercat să acceseze ajutor umanitar în alte regiuni ale Moldovei, dar că atunci când furnizorii au aflat că locuiesc în regiunea transnistreană, li s-a interzis accesul. Ca mecanism de adaptare, femeile au menționat că deseori au ascuns de unde provin și au inventat o adresă la Chișinău pentru a depăși această problemă de acces.

„Mulțumim că ați venit și ne-ați ascultat mizeriile. Ne lipsesc conversațiile simple cu oamenii. Veniți mai des!”

Femeie de 62 de ani din Odesa, cazată la Tiraspol

Refugiați LGBTQI+

2 Discuții de grup în zona urbană

Numărul total de participanți - 11.

Naționalități: Ucraina, Moldova (un participant a locuit în Ucraina cu câțiva ani înainte de începerea războiului și are un partener ucrainean) și Federația Rusă

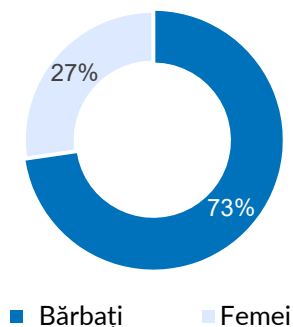

Figura 19. Defalcarea participanților LGBTQI+ la DG în funcție de gen

Repere principale:

- Accesul la teritoriu și procedura de azil
- Lipsa informațiilor specifice LGBTQI+
- Rolul organizațiilor care vizează LGBTQI

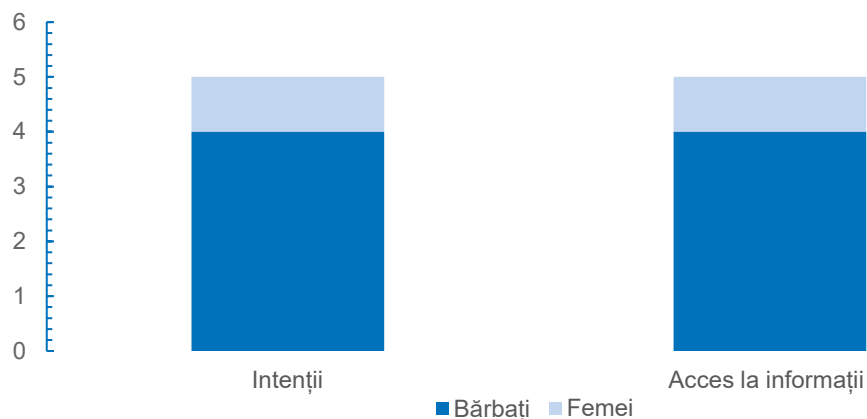

Figura 20 Numărul de persoane LGBTQI+ care și-au împărtășit punctul de vedere cu privire la subiectele de mai sus, defalcat în funcție de gen

Intentii și incluziune

În ceea ce privește intențiile pe termen mai lung, participanții ucraineni LGBTQI+ la EP, cu excepția a două persoane ai căror parteneri erau moldoveni, intenționau să se întoarcă în Ucraina când războiul și ostilitățile se vor termina. Până atunci planifică să rămână în Moldova. Un cuplu a spus că a petrecut câteva luni în România, dar apoi au decis să se mute în Moldova, deoarece costul vieții era mai accesibil, iar comunitatea locală vorbea o limbă comună. Spre deosebire de colegii lor ucraineni, participanții la DG din Federația Rusă nu planificau să se întoarcă în țara lor de origine. Toți au ajuns în Moldova de curând, în decurs

de o lună de la DG și, ca atare, nu hotărâseră încă un plan pe termen mai lung. Ei au ales Moldova ca destinație datorită proximității geografice de casă, a capacității de a vorbi rusă cu comunitatea locală și a prezenței cunoștințelor în țară.

Cazare

Majoritatea participanților la DD fie au închiriat unități de cazare private, fie au stat într-un adăpost oferit de un ONG. Nu au fost exprimate preocupări legate de locuințe. Participanții au declarat că, în general, a fost ușor de găsit locuințe de închiriat. Condițiile din adăpostul oferit de ONG au fost, de asemenea, descrise drept satisfăcătoare, locuitorii putând rămâne acolo atât timp cât au nevoie.

Acces la asistență medicală

Trei participanți la DG au declarat că au solicitat și au primit asistență medicală și că sunt mulțumiți de calitatea acesteia. Cu toate acestea, două persoane (una originară din Ucraina și una din Federația Rusă) și-au exprimat îngrijorarea că nu pot accesa în Moldova anumite medicamente pe care le luau în țările lor de origine. Printre nou-veniți (în mare parte persoane care provin din Federația Rusă) a existat și o preocupare comună cu privire la lipsa de informații cu privire la modul în care pot accesa serviciile medicale și unde să caute specialiști medicali. Toate informațiile pe care le primeau despre îngrijirea medicală erau furnizate de ONG-uri.

Acces la educație

Niciunul dintre participanții la DG nu avea copii sau nu era student. Niciunul nu avea de gând să studieze în Moldova. Acestea fiind spuse, mai multe persoane au spus că ar dori să învețe limba română și engleză.

Recomandările refugiaților:

Participanții LGBTQI+ la discuțiile de grup au sugerat să se organizeze mai multe evenimente comunitare și să implice mai mulți membri ai comunității LGBTQI+.

Acces la locuri de muncă și mijloace de subsistență

Un număr considerabil de participanți LGBTQI+ (atât ucraineni, cât și ruși) au reușit să își mențină locul de muncă anterior lucrând online. O persoană și-a găsit un loc de muncă în Moldova. Mai mulți participanți au subliniat necesitatea orelor de limba română și engleză pentru a le spori accesul la locuri de muncă mai bine plătite.

Acces la procedura de azil

Solicitanții de azil din Federația Rusă și-au exprimat îngrijorarea cu privire la tratamentul față de ei pe Aeroportul Internațional Chișinău din partea oficialilor guvernamentali și capacitatea lor de a depune cereri de azil acolo. De asemenea, aceștia s-au plâns că trebuie

să rămână mai mult de 24 de ore fără apă sau mâncare în aeroport și de comentarii negative făcute cu privire la orientarea lor sexuală.

Acces la informații

În ceea ce privește accesul la informații, participanții au indicat că era nevoie de informații specifice LGBTQI+. Aceștia au menționat că nu au reușit să găsească astfel de materiale în Moldova. Principala lor resursă de informare și cea mai de încredere au fost ONG-urile care oferă asistență comunității LGBTQI+. Participanții au subliniat că serviciile și asistența oferite de ONG-urile pentru LGBTQI+, inclusiv informațiile, sprijinul social și gestionarea cazurilor, au fost cele mai importante pentru comunitatea de refugiați LGBTQI+.

Coeziunea comunitară și coexistența pașnică

Participanții LGBTQI+ la EP au declarat că relațiile cu comunitatea-gazdă din Moldova au fost în general bune. În general, aceștia au declarat că nu s-au confruntat cu discriminare. Cei veniți din Federația Rusă au declarat că s-au simțit mult mai în siguranță și mai relaxați în Moldova cu privire la orientarea lor sexuală decât în țara lor de origine și au putut să fie deschiși în privința asta. Ei au declarat că societatea moldovenească a fost mai acceptabilă și mai tolerantă față de comunitatea LGBTQI+ decât societatea lor de origine. Participanții ucraineni au fost în general de acord cu acest punct de vedere, deși o participantă a declarat că se simțea mai în siguranță și mai confortabil în Ucraina.

Reclamații și feedback

În general, participanții la EP nu erau la curent cu mecanismele de depunere a reclamațiilor sau de monitorizare, afirmând că informațiile despre acestea lipsesc. Persoanele cu dizabilități care trăiesc în centrele de cazare pentru refugiați (RAC) și-au exprimat teama de a fi evacuate dacă se plâng de condițiile de acolo, așa că nu au făcut-o. Unii participanți au menționat însă că Linia Verde, personalul ONG-urilor, autoritățile locale și poliția ar putea fi canale prin care ar putea fi ridicate preocupări și plângeri privind serviciile.

În câteva cazuri, participanții au declarat că au raportat prin intermediul mecanismelor de feedback că au primit informații incorecte cu privire la distribuirea voucherelor, dar nu au primit niciodată un răspuns. Ca rezultat, participanții au declarat că nu au avut prea multă încredere în mecanismele de feedback și reclamații în general.

Ca tendință generală, comparativ cu persoanele care locuiesc în spații private, cele cazate în RAC au fost mai bine informate cu privire la mecanismele de feedback și reclamații și au avut acces îmbunătățit la acestea prin căsuțele de reclamații.

Trebuie depuse eforturi speciale pentru a asigura că membrii comunității de refugiați romi, adolescenți și tineret și persoanele care locuiesc în regiunea transnistreană sunt la curent cu canalele de reclamații și feedback existente. Trebuie asigurate garanții de confidențialitate a feedback-ului și a plângerilor, fără represalii, monitorizare adecvată și feedback pentru

reclamanți, pentru a câștiga încrederea refugiaților și a solicitanților de azil și pentru a eficientiza mecanismele respective.

Operatorii liniilor de asistență care oferă informații și primesc feedback de la refugiați. ©UNHCR/ Irina Odobescu

Recomandări

Informații generale

- Continuarea și aprofundarea implicării refugiaților în propria protecție, inclusiv prin mobilizarea comunității (guvern, UNHCR, parteneri);
- Asigurarea faptului că persoanele strămutate din Ucraina au acces la un statut juridic stabil și cunosc cum să-l obțină (guvern);
- Informarea participanților la EP cu privire la rezultatele EP 2022 (UNHCR);
- Efectuarea unei noi evaluări participative în vara anului 2023 pentru a evalua impactul protecției temporare asupra persoanelor strămutate din Ucraina (UNHCR, parteneri);
- Continuarea și consolidarea activităților de informare destinate refugiaților, solicitanților de azil și apatrizilor, în special a celor din afara RAC (guvern, UNHCR, parteneri).

În domeniul nevoilor de bază

- Punerea la dispoziția refugiaților și a altor persoane produse Nealimentare, în special haine de iarnă, mai ales în lunile de iarnă (UNHCR, parteneri);
- Oferirea sprijinului financiar suplimentar refugiaților pentru a acoperi costurile crescute ale energiei în lunile de iarnă (UNHCR);
- În ceea ce privește regiunea transnistreană, sporirea asistenței acordate refugiaților rezidenți în regiune și asigurarea accesului la asistență în restul Moldovei; asigurarea accesului la informații despre furnizorii de servicii disponibili (UNHCR, parteneri).

În domeniul cazării:

- Sporirea opțiunilor pentru refugiați de a găsi în RAC (guvern, UNHCR, parteneri);
- Contactarea proprietarilor, mai ales dacă/când se acordă protecție temporară, pentru a-i încuraja să închirieze apartamente și case refugiaților (UNHCR, parteneri);
- Explorarea și implementarea posibilităților de oferirea a locuințelor sociale pentru refugiați (guvern, UNHCR, parteneri);
- Întreprinderea unei analize cuprinzătoare a RAC pentru a asigura că acestea sunt accesibile persoanelor cu dizabilități și celor cu mobilitate redusă (guvern, UNHCR, parteneri);
- Monitorizarea accesului refugiaților romi la unitățile private de cazare (guvern, UNHCR, parteneri).

În domeniul asistenței medicale:

- Realizarea de campanii de informare pentru refugiații din Ucraina, explicând serviciile medicale disponibile (guvern, UNHCR, parteneri);
- Includerea refugiaților ucraineni (inclusiv ca beneficiari ai protecției temporare) și a solicitanților de azil în programul de asigurări medicale de stat, cu sprijin financiar oferit de comunitatea internațională (guvern, donatori);
- În absența asigurării medicale, furnizarea medicamentelor esențiale gratuit prin intermediul organizațiilor comunitare și al altor parteneri (guvern, parteneri, donatori);
- Asigurarea vizitelor regulate ale medicilor la RAC (guvern, UNHCR, parteneri);
- Luarea în considerare a modului de asigurare a accesului la servicii medicale în toată Republica Moldova pentru refugiații din regiunea transnistreană cărora le-ar putea lipsa documentația necesară (guvern)

În domeniul serviciilor sociale:

- Realizarea campaniilor de informare pentru refugiații din Ucraina privind serviciile sociale și programele de asistență socială disponibile, precum și cerințele de eligibilitate (guvern, UNHCR, parteneri);
- Susținerea capacității agenților guvernamentale relevante pentru a absorbi volumul de refugiați în activitatea lor (guvern, UNHCR, parteneri, donatori);
- Asigurarea accesului apatrizilor la serviciile sociale, având în vedere documentația disponibilă (guvern);
- Creșterea gradului de conștientizare și schimbul de informații cu privire la serviciile sociale disponibile pentru refugiați din zonele urbane și comunitățile locale (guvern, UNHCR, parteneri).

În domeniul educației:

- Asigurarea faptului că refugiații ucraineni își pot înscrie copiii în școlile din Republica Moldova nu doar ca „membri ai audienței” (guvern);
- Promovarea flexibilității în ceea ce privește cerințele de documentare pentru înscrierea în școlile și universitățile din Republica Moldova (guvern);
- Furnizarea sălilor speciale în școlile locale pentru ca copiii să studieze împreună online dacă accesează studiile în Ucraina (guvern, UNHCR, parteneri, donatori);
- Creșterea disponibilității cursurilor de limba română pentru copiii refugiați (guvern, UNHCR, parteneri, donatori);

- Sensibilizarea profesorilor cu privire la dificultățile cu care se confruntă copiii refugiați și la rolul lor în prevenirea agresiunii (guvern, UNHCR, parteneri);
- Continuarea și extinderea activităților extra-curriculare în școlile din Republica Moldova, în special evenimente sportive și culturale (guvern, UNHCR, parteneri, donatori);
- Sensibilizarea la un nivel mai înalt a comunității de romi, în special de către mediatorii comunitari, cu privire la înscrierea la școală în rândul copiilor romi (guvern, UNHCR, parteneri);
- Oferirea de cursuri de recuperare pentru copiii din Ucraina, în special pentru copiii refugiați romi, care sunt analfabeți sau care au studii minime (guvern, UNHCR, parteneri);
- Furnizarea articolelor de îmbrăcăminte și rechizite copiilor refugiați care doresc să frecventeze școli, dar care nu au resursele necesare pentru a face acest lucru (UNHCR, parteneri);
- Asigurarea accesului la educație pentru apatrizii care nu au anumite documente în contextul statutului lor de apatrid (guvern).

În domeniul angajării și mijloacelor de subsistență:

- Creșterea disponibilității cursurilor de limba română (guvern, UNHCR, parteneri);
- Oferirea cursurilor de formare profesională gratuită și dezvoltarea competențelor (guvern, UNHCR, parteneri);
- Consilierea avansată privind oportunitățile de angajare (UNHCR, parteneri);
- Sporirea accesului la îngrijirea copiilor pentru refugiații cu copii, inclusiv la nivel comunitar (guvern, UNHCR, parteneri);
- Realizarea unei campanii de conștientizare cu potențialii angajatori cu privire la drepturile aferente statutului juridic de protecție temporară (guvern, UNHCR, parteneri);
- Crearea mai multor oportunități de dezvoltare profesională/afaceri pentru refugiați, solicitanți de azil și apatrizi (guvern, UNHCR, parteneri).

În domeniul accesului la azil

- Asigurarea cursurilor de instruire suplimentară pentru ofițerii naționali de pe Aeroportul Internațional Chișinău privind procedurile de azil (guvern, UNHCR, parteneri);
- Investirea unor resurse suplimentare în procedurile guvernamentale de azil și naturalizare pentru a evita întârzierile nejustificate în judecare (guvern, UNHCR, parteneri).

În domeniul accesului la informații:

- Desfășurarea unei campanii de informare cu privire la protecția temporară pentru a se asigura că ucrainenii sunt la curent cu acest statut juridic, procedura de solicitare și drepturile asociate acestuia);
- Asigurarea faptului că refugiații sunt la curent cu mecanismele de depunere a reclamațiilor/feedback și că cei care depun reclamații primesc un răspuns (UNHCR, parteneri);
- Revizuirea principalelor surse de informații pentru refugiați pentru a asigura un conținut la zi și clar, în special cu privire la distribuirea ajutorului umanitar (UNHCR, parteneri);
- Asigurarea diverselor modalități de comunicare, maximizarea rețelele sociale, și recunoașterea faptului că unii refugiați vor avea acces limitat la acestea (de exemplu, persoanele în vârstă, refugiați romi) (guvern, UNHCR, parteneri);

- Angajarea mediatorilor comunitari romi pentru a facilita accesul la informații pentru refugiații romi (guvern, UNHCR, parteneri)
- Creșterea volumului de informații cu privire la serviciile disponibile în regiunea transnistreană (UNHCR, parteneri);
- Furnizarea informațiilor specifice pentru refugiații LGBTQI+ (UNHCR, parteneri)

În domeniul domeniul coeziunii comunitare și coexistenței pașnice

- Monitorizarea relațiilor comunitare dintre refugiați și comunitățile-gază, în special în zonele în care pot apărea tensiuni politice (guvern, UNHCR, parteneri);
- Asigurarea faptului că asistența este oferită atât refugiaților, cât și cetățenilor moldoveni vulnerabili (guvern, UNHCR, parteneri, donatori);
- Organizarea activităților culturale sau sportive care să reunească refugiați de diferite vârste, genuri și contexte și localnici (UNHCR, parteneri);
- Organizarea evenimentelor comunitare care implică refugiați LGBTQI+ (UNHCR, parteneri).

UNHCR

EVALUARE PARTICIPATIVĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

februarie 2023

Biroul UNHCR în Republica Moldova
mdach@unhcr.org
29 Strada Sfatul Țării, Chișinău, Moldova

www.unhcr.org/md